

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

OKTOBER 2021

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

---

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 11. november 2021

Končna redakcija: 11. november 2021

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič, Anja N. Huš

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za oktober 2021

Oktober so bili odzivi razpršeni, poleg vsebin o epidemiji, cepljenju, ukrepih in protestih so zanimanje sprožala še poročila o posameznih dogodkih, mdr. vrhu EU - Zahodni Balkan, srečanju predsednikov Slovenije in Italije ter Pohodu za življenje oz. shodu za svobodno odločanje o rojstvu otrok.

Med odzivi na TV-vsebine je varuhinja podrobneje obravnavala pritožbo Zdravniške zbornice zaradi oddaje Intervju, v kateri je gost izrekel laično mnenje o uporabi cepiv, ki ni skladno z znanstvenimi dognanji. Varuhinja meni, da je bilo iz pogovornega konteksta razvidno, da mnenje ni bilo izrečeno kot medicinski nasvet ali strokovno stališče, da pa bi bilo primerno, če bi voditeljica intervenirala zaradi odmika od teme pogovora.

Glede označevanja in arhiviranja programskih vsebin, ki so bile ob premiernem predvajanju popravljene po Zakonu o medijih, je varuhinja pridobila pravno mnenje in tako zaključila zadevo iz meseca septembra (Pričevalci ponovljeni brez popravka po Zakonu o medijih).

Več bralcev spletnih novic se je pritožilo glede napak in lapsusov v člankih na MMC.

Nadpovprečno veliko je bilo odzivov na jezikovno kulturo; lektorji so odgovorili na zanimive dileme glede športnega žargona ter branja kratic, logotipov in ločil.

V odgovorih na odzive glede glasbene ponudbe v radijskih programih je varuhinji odslej v pomoč analiza, ki so jo pripravili na Radiu Slovenija.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
Kako poročati in polemizirati o protestih	4
Odmevi: o izbiri gostov in poteku pogovorov	8
Zadeva Intervju/Laična izjava o zdravju	9
O avtorjih arhitekturnih projektov.....	11
Manjkajoči posnetek iz Državnega zbora.....	13
Poročanje o vrhu EU - Zahodni Balkan.....	14
Pohod za življenje/shod za svobodno odločanje	15
Delegirani tožilci, Slovenija, EU	17
Staranje: Slovenija na preizkušnji (o omizju)	17
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	18
Pričevalci ponovljeni brez popravka po Zakonu o medijih, drugič	18
III. ŠPORTNI PROGRAM	19
Znova brez prenosa Dirke po Španiji	19
Kaj pa košarkarsko tekmovanje ABA liga 2	21
IV. SPLOŠNO	21
Pohvale: Intervju, dokumentarne oddaje	21
RADIO SLOVENIJA	23
I. RADIO PRVI	23
V Intelkti o pravici do splava	23
Kako uredniki izbirajo glasbo?	25
II. VAL 202	27
Protesti: poročanje in komentiranje	27
Globalna vas: namesto o Kitajski o Sloveniji, drugič.....	29
III. SPLOŠNO	30
Glasba na Radiu Slovenija: analiza o raznolikosti ponudbe	30
Čestitka ob obletnici, pohvale za pogovorni oddaji in glasbo	31
MMC	31
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	31
Opozorila glede napak in lapsusov	31
Nepriemerna simbolična fotografija.....	33
II. STORITVE	34
Novost: RTV 365.....	34

RTV SLOVENIJA	34
I. SPLOŠNO	34
Srečanje predsednikov Slovenije in Italije	35
PPN za 2022: Proti krajšanju oddaj in ukinitvi Političnega s Tanjo Gobec	38
II. UPORABNIŠKE VSEBINE	34
Komentiranje na rtvslo.si	34
Covid-19: poročanje RTV Slovenija v oktobru	39
Ješkova nagrada	41
III. JEZIKOVNA KULTURA	41
Športni žargon: »fantje in dekleta«	41
Izgovorjava imena Resni.ca	42
Zborna izreka	42
Jezikovne izbire	43
IV. OGLAŠEVANJE	44
O spletnih in televizijskih oglasih	44
V. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	45
Podnaslovite oddajo Odkrito!	45
VI. VARUHINJA	46
Dopolnitev pravilnika, razpis za nov mandat	46
Predavanja, udeležbe in ostale aktivnosti	46
PRILOGE	48
Priloga 1: Zadeva Intervju/Laična izjava o zdravju	48
Priloga 2: Glasba na Radiu Slovenija: analiza o raznolikosti ponudbe	52
Priloga 3: Športni žargon: »fantje in dekleta«	63
Priloga 4: Izgovorjava imena Resni.ca	64
STATISTIKA	66

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

Kako poročati in polemizirati o protestih

Poročanje v Dnevniku

Gledalec **B. K.** je pisal dva dni po protestih v središču Ljubljane, 5. oktobra, ki so sprožili javno, politično in strokovno razpravo, ali je bila uporaba policijske sile ustrezna oziroma prekomerna. O tem je poročal tudi Dnevnik TV Slovenija, po mnenju pritožnika, pristransko.

»Zakaj novinarji TV SLO in voditelji TV dnevnika objavljate senzacionalistične komentarje, ne pa objektivnih informacij o dogajanju med torkovimi nezakonitimi demonstracijami? Resda ste striktno uporabljali pridevnik "domnevna prekoračitev pooblastil Policije", a vaša napaka je v tem, da take populistično obarvane novice sploh objavljate. Namesto tega bi bilo bolje, da bi objavljali resnico o posledicah Covida, o težavah, ki doletijo necepljene, ne pa izjave necepljenih, ki nočejo biti "poskusni zajčki", pa o izmišljenih posledicah, cepljenja itd. Mislim, da je skrajni čas, da postanete glasniki resnice, in ne trobilci nekdanjih struktur.«

Iz pojasnila **varuhinje**:

»Pojasnjujem, da zastavljanja kritičnih vprašanj o ravnanju državnih ali javnih služb in organov nikakor ni mogoče razumeti kot senzacionalizem, ampak kot opravljanje javne službe: ni upravičeno pričakovati, da bi medij v kontroverznih temah, ki deli javnost, politiko in stroko, pritrjeval kateri koli strani ali mehanično sporočal le stališča organov. Dolžan je predstaviti različne plati, da si občinstvo o dogajanju ustvari svoje mnenje. Končno mnenje o strokovni ustreznosti bodo naposled povedali pristojni. Razumem pa – kar iz dneva v dan razberem iz odzivov občinstva – da si gledalci in poslušalci mnenje o medijski obravnavi ustvarimo na podlagi tega, kar smo videli in slišali, kar je velikokrat le manjši del celote. Razumem tudi, da si mnenje o tem ustvarimo na podlagi lastnih prepričanj. To nima ničesar opraviti s starimi ali novimi strukturami. Gre za t. i. horizont pričakovanja. V odzivih se pokaže tako, da na isto programsko vsebino prejmem kritiko in pohvalo, ali pa kritiko z dveh plati – eni menijo, da je bila vsebina preostra, drugi preblaga. Če se dotaknem tematike cepljenja: nekateri mediju očitajo, da je nekritično provladen in da zgolj propagira cepljenje, drugi pa – podobno kot vi – menijo, da javni medij premalo izpostavi pogubne posledice covida za necepljene. Glede tega sem napisala daljše razmišljanje, ki si ga lahko – če želite – preberete na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/varuh/mnenja-in-priporocila/pogovorimo-se-o-covidu-in-vlogi-rtv/596457>. Pomembno je, da uredništva slišijo vse te glasove in jih v največji meri upoštevajo.«

Polemiziranje v Tarči

Varuhinja je prejela pet odzivov glede oddaje Tarča, 7. oktobra, o nasilnih protestih, ki so potekali dan prej v Ljubljani in v katerih je bil prvič v zgodovini za zagotovitev javnega reda aktiviran 9. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije. Pritožniki so menili, da je bila studijska zasedba neustrezna, potek oddaje pa pristranski. Zmotilo jih je vodenje oddaje in občasno govorjenje gostov drug čez drugega. Odprlo se je tudi vprašanje upravičenosti nastopa anonimnega sogovornika. Primeri pritožb:

»Voditeljica nima nobene kontrole nad gosti - medtem ko ostale goste omeji, g. Nemcu dovoljuje samogovore v nedogled.« (A. P.)

»Neuravnoteženo razmerje med gosti oddaje tarča v prid protestnikom proti policijskim ukrepom. Slučajno sta bili priči torkovim protestom dve študentki (moji nečakinji), ki so bile zgrožene nad vandalizmom protestnikov in bi lahko pokazali tudi posnetke vandalizma.« (J. M.)

»Kot gledalko me je zmotila neuravnoteženost gostov. Težičše je bilo na strani gostov in tudi voditeljice, ki so minimalizirali agresijo protestnikov in le -to poskušali v celoti pripisati policiji in s tem hkrati vladi. Razmerje lkomentarjev oz. izbor gostov je bilo 4:2, ali bolj natančno 5:2, saj voditeljica zelo težko prikrije svojo naklonjenost protestnikom, ki jih vztrajno poimenuje "mirni". Ves čas se je v ozadju na ekranu prikazoval le miren pohod protestnikov, čeprav obstajajo tudi posnetki o hudi agresiji in vandalizmu protestnikov. Čemu taka pristranskost? Poštena informacija, ki si jo gledalci zaslužimo, bi morala predstaviti obe sliki, obe dejstvi.

Vsesplošne kritike v oddaji na račun policije, češ, da se je poslužila pretiranih ukrepov, po mojem mnenju niso bile pravilno podana. Tudi voditeljice bi lahko od gostov pridobivala več različnih informacij, da bi bila prikazana bolj realna slika. V oddaji so za gledalca pomembni verodostojni gostje in ne zakrinkani posamezniki. Gledalci o tako zakrinkanih gostih lahko povsem upravičeno dvomimo v njihovo avtentičnost. Kdo dejansko je bil g., ki so nam ga predstavili.? Lahko kdorkoli, ki je podal svoje subjektivno mnenje, brez kakršnekoli podporne dokumentacije. Menim, da v takšno oddajo kot je Tarča zamaskirani gostje ne spadajo. S takimi pristopi oddaja in novinarstvo na RTV zgubljata svojo profesionalnost in kredibilnost.« (D. N.)

Odziv v. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija **Manice J. Ambrožič**:

»Oddaja je bila izpeljana v skladu z zasnovo, fokusom in kontekstom oddaje, ustvarjalci so upoštevali poklicna merila in načela novinarske etike. Odzivali smo se na aktualno dogajanje protestniško dogajanje, ki je doživelo izjemno velik odmev v javnosti, za zagotavljanje varnosti sogovornikov pa na njihovo željo njihovo identiteto vedno zakrijemo.«

Pritožniki so prejeli tudi varuhinjino **MNENJE** o programski vsebini, v katerega je vključen tudi odziv uredništva oddaje Tarča:

»Varuhinja meni, da občinstvo upravičeno pričakuje, da bo studijska zasedba v polemičnih oddajah zagotovila najširši nabor argumentov. V obravnavani Tarči so o poteku protestov ter očitkih o prekomernosti policijskih ukrepov polemizirali Anton Olaj, generalni direktor Policije, dr. Miroslav Žaberl iz Fakultete za varnostne vede, dr. Gorazd Kovačič, sociolog iz ljubljanske Filozofske fakultete, Matjaž Nemeč iz stranke SD, Branko Grims iz stranke SDS in anonimni uslužbenec Policije. Uredništvo se je torej odločilo za t. i. mešan pristop, ki v konkretnem primeru pomeni, da so o fokusirani temi govorili s strokovno-praktičnega vidika (prvi mož policije, zakriti policist), strokovno-teoretičnega vidika (dva predavatelja) ter političnega vidika (poslanca koalicije/opozicije, eden predsednik parlamentarne komisije za notranje zadeve, drugi predsednik komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb ter član preiskovalne komisije za ugotavljanje morebitne politične odgovornosti glede očitkov o nedopustnem vmešavanju v delo policije). Varuhinja meni, da je bilo pogovorno omizje sestavljeno tako, da je zagotavljalo prikaz najširšega razpona pogledov, stališč in mnenj o obravnavani vsebini. Meni tudi, da so očitki o pristranskosti ali neuravnoteženosti v sestavi govorcev oz. predstavljanju argumentov neupravičeni.

Pri tem posebej poudarjamo, da nepristranskosti ali uravnoteženosti ni mogoče ugotavljati s štoparico v roki, kdo je torej govoril koliko sekund ali kolikokrat je bil kdo povabljen k besedi. Tudi mehanično vključevanje glasov za ali proti še ne zagotavlja celovitosti obravnave. Prav tako bi bilo neupravičeno pričakovati, da bi javni medij v eni zaključeni programski vsebini prikazal prav vse možne poglede na neko kontroverzno tematiko. Vendar pa je znotraj posamezne oddaje potrebno poskrbeti, da so v razumnem obsegu predstavljeni raznovrstni pogledi, upoštevajoč težo posameznih mnenj in s končnim ciljem: tematiko predstaviti tako, da si občinstvo o njej lahko ustvari svoje mnenje.

Varuhinja pritrjuje pritožnikom, ki so menili, da je bila oddaja zaradi razgrete polemike in nizke ravni javne razprave zahtevna za spremljanje.

Voditelji imajo pri vodenju polemičnih pogovornih oddaj, ki potekajo v živo, mednje spada Tarča, nedvomno težko nalogo, saj imajo posebno odgovornost, da na podlagi dobre vsebinske priprave razpravo usmerjajo v začrtanih okvirih, da iščejo odgovore na vprašanja in dileme, ki so izhodišče oddaje, ter sodelujoče opozarjajo, če prestopijo meje spoštljivega in sprejemljivega. Ni pa mogoče na voditelja prevaliti vsega bremena odgovornosti, če sogovornik ne želi upoštevati voditeljevih opozoril, če se oddaljuje od zastavljene teme, si jemlje besedo, prekinja in preglasuje ostale sogovornike. V takšnih primerih je tembolj pomembno, da ima voditelj v hipnem

odločanju, kako oddajo peljati naprej, zagotovljeno stalno uredniško podporo iz režije.

Glede odgovornosti gostov je smiselno spomniti, da s povabilom v studio oz. pred mikrofonom javnega medija, s čimer dobijo priložnost javne predstavitve svojih stališč in pogledov na izbrano vsebino, sprejmejo tudi odgovornost za sodelovanje v spoštljivem in strpnem dialogu. V polemičnih oddajah o temah, ki delijo javnost, politiko in stroko, studijska zasedba in razprava pa odražata te delitve, pridejo še posebej do izraza razlike v retoričnih veščinah in govornih spretnostih govorcev; nekateri so bolj gostobesedni in glasni, drugi potrebujejo za izražanje misli in argumentacijo več časa ali izrecno povabilo in spodbujanje voditelja, spet tretji komentirajo v kratkih in učinkovitih povedih, kar je naposled tudi stvar osebnega sloga.

Pomembno je poudariti še, da so uredništva pri odločanju o gostih avtonomna, da v javnem mediju ni prepovedanih govorcev ali tabu tem, treba pa je upoštevati vsakokratni fokus, kontekst, žanr obravnave, spoštovanje zasnove oddaj ter standardov, meril in načel.

Glede sodelovanja anonimnega gosta v razpravi zapisujemo, da je to po [poklicnih merilih \(tč. 5.3.1.\)](#) dovoljeno, in sicer v izjemnih okoliščinah, ko je vrednost informacije, ki jo lahko dobimo od anonimnega intervjuvanca ali sodelujočega, tako velika, da opravičuje odločitev za zakrito identiteto sogovornika. Enako velja, če bi javna identifikacija intervjuvanca lahko povzročila osebno stisko ali ogrozila njegovo osebno varnost.

Na koncu dodajamo še, da je **uredništvo oddaje Tarča**, ki je bilo prav tako seznanjeno z odzivi, izrazilo zaskrbljenost, ali ne gre za politično motivirano, serijsko in morda celo orkestrirano »pisanje enako mislečih, ki v oddaji vidijo le to, kar ustreza njihovemu prepričanju in sledi komentarjem nekaterih medijev v lasti politikov in političnih strank ter njihovim sledilcem na družbenih omrežjih«. Novinarji in uredniki Tarče ostro zavračajo namigovanja, da bi bili podporniki ali nasprotniki katere koli stranke:

»Tako kot doslej bomo še naprej delali z enakimi merili za vse - brez političnih ali gospodarskih interesov v ozadju. Glede na odzive po oddajah o gradnji Stožic in Jankoviću, žilnih opornicah, pritiskom na zaposlene na kulturnem ministrstvu, maketi za drugi tir in gradnji kanala C0, maketi 2. tira (v nekih drugih časih) pa ugotavljamo, da se nad nami zdaj zgražajo tisti, ki so nas še pred slabima dvema letoma hvalili in po naših oddajah zahtevali spremembe, z druge strani pa so nas takrat označevali za populiste.«

Varuhinja tudi tokrat poudarja, da v obravnavi pritožb ne raziskuje, kdo se pritožuje in zakaj oz. kakšno bi bilo lahko ozadje, temveč v ospredje postavlja vsebino pritožb. Z

vidika programskih standardov, poklicnih meril in etičnih načel se je bistveno pogovarjati o programski vsebini, ki je predmet odziva, in očitke, če so neutemeljeni, argumentirano zavrnila. Varuhinja tudi to obravnavo izkorišča kot priložnost, da občinstvo spomni na pričakovano raven dialoga: še tako ostro kritiko vsebine je mogoče izreči spoštljivo, brez podtikanj ali poseganja v dostojanstvo ustvarjalcev. Žaljiva in napadalna sporočila varuhinja zavrne.«

Po protestih v Ljubljani je **varuhinja** odgovorne urednike spomnila na [5.9 člen Poklicnih meril in načel novinarske etike RTV Slovenija](#), ki urejajo področje Poročanja o izrednih dogodkih.

Odmevi: o izbiri gostov in poteku pogovorov

Izbor sogovornika

Gledalka **D. K.** je bila kritična do izbire sogovornika, ki je v oddaji 29. septembra komentiral ulične proteste.

»Resnično me je razburil neki nepoznan t.i.strokovnjak ,ki ga je v odmevih gostil voditelj Bergant. Toliko laži in sovraštva do legitimne vlade in nasprotovanja vsemu kar je dobrega naredila ta vlada je izustil ta gospod, kar je težko prenesti z mirnim srcem. Škoda ,da z informativnimi oddajami uničujete z lažmi in sovraštvom do vlade hranite slovenske ljudi.«

Urednica Odmevov **Vesna Pfeiffer** zapisala:

»Dr. Aleš Bučar Ručman je izredni profesor in prodekan za mednarodno sodelovanje na Fakulteti za varnostne vede v Mariboru. Kot strokovnjak se ukvarja s sociologijo odklonskosti, njegov raziskovalni fokus namreč vključuje analize različnih oblik odklonskosti, zato je bil po moji oceni primeren sogovornik na dan, ko smo v Sloveniji doživeli množične proteste, ki so močno odstopali od do sedaj vidnih. Dejstvo je, da je bila na tokratnih protestih meja, ko bi zadeve postale neobvladljive tudi z vidika varnosti, zelo tanka. Kot raziskovalec tega področja je bil zato dr. Bučar Ručman primeren gost.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo, da naloga javnega medija ni podpirati ali grajati družbena dogajanja, temveč celovito sporočanje dejstev, na podlagi katerih si državljani o teh dogajanjih ustvarijo svoje mnenje.

Vsebinska uravnoteženost pogovorov

Gledalec **V. H.** je menil, da je bil pogovor v Odmevih 30. septembra (gosta Bernard Nežmah in Marko Milosavljević) vsebinsko neuravnotežen.

»Po dolgem času sem si ogledal Odmeve in prispevek v katerem sta bila gosta Bernard Nežmah in Marko Milosavljević. Brez štoparice se da takoj ugotoviti, koliko časa je bilo namenjenega enemu in koliko drugemu gostu. Ve se, kaj je bil cilj drugega. Prvi je bil v studiu le toliko, da se je lahko oglasil. Večino časa je bilo namenjeno drugemu. Zato ne govorite, da je RTV Slovenija "neodvisna" in

"objektivna" poročevalka aktualnih dogodkov. To je več kot očitno katerim strujam v tej Sloveniji ste več kot naklonjeni. Zato zelo redko gledam informativne oddaje vaše TV.«

Varuhinja je pojasnila, da se uravnoveženost vsebin ne ugotavlja s štoparico v roki, ampak s celovitostjo predstavitve obravnavane tematike.

»Analitiki, ki so povabljeni h komentiranju pojavov, dogodkov, fenomenov itd., dobijo možnost, da izrazijo svoj pogled na tematiko, ki je predmet komentiranja. Nekateri so pri tem bolj gostobesedni ali potrebujejo več časa, da pojasnijo, kar želijo povedati, spet drugi komentirajo v kratkih in učinkovitih povedih, kar je naposled tudi stvar osebnega komentatorjevega sloga. Oba analitika v oddaji, o kateri ste mi pisali, sta dolgoletna gostujoča komentatorja javnega medija in bi v primeru, če bi želela kaj dodati, to tudi lahko storila. Očitek o naklonjenosti komur koli je pavšalen in neargumentiran. Razumem pa, da si gledalec, ki oddaj ne gleda, težko ustvari vtis o vsebinah, ki jih ne vidi.«

Zadeva Intervju/Laična izjava o zdravju

Varuhinja je prejela sporočilo **Zdravniške zbornice Slovenija** glede oddaje Intervju, ki je bila na sporedu 17. oktobra 2021 na TV Slovenija 1. V njej se je novinarka Ksenija Horvat pogovarjala s prizanim sociologom Tomažem Mastnakom. Gost je v pogovoru o kompleksnih družbenih in političnih razmerah v svetu in izrekel tudi laično mnenje o uporabi cepiv na osnovi tehnologije mRNA, ki ni skladno z znanstvenimi dognanji.

»V oddaji je gost (sociolog, raziskovalec, predavatelj in publicist) izražal stališča o varnosti in učinkovitosti cepljenja, ki ga je primerjal z genskim inženiringom. Kot Varuhinja pravi gledalcev in poslušalcev Radiotelevizije Slovenija ste v primerljivem primeru spomladi že ocenila, da ravnanje enega od uredništev ni bilo preiščeno v primeru, ko je komentiranje zdravstvenega vidika epidemije covid-19 omogočilo gostji, ki ni zdravnica, ki nima medicinskega znanja, ki na področju ohranjanja zdravja ne deluje na podlagi znanstvenih spoznanj in strokovno preverjenih metod. Prav tako ste takrat opozorili, da intervju ni primeren žanr za podajanje polemičnih in skeptičnih stališč o javnem zdravju.

Ne glede na tedanje stališče je tokratni intervju potekal na način, pred katerim ste svarili.

V času intenzivnega kroženja virusa, ko je ogroženo zdravje in življenje številnih ljudi, imajo javni mediji posebno odgovornost, da z delnimi ali znanstveno nepotrjenimi informacijami ne begajo občinstva. Zato v javnem pismu pozivamo vse medije, da skrbijo za objavo pravih in resničnih informacij – v tem trenutku posebej o pomenu cepljenja za omejevanje epidemije.«

Sporočilu je bilo priloženo Javno pismo varuhinji pravic gledalcev in poslušalcev s podobno vsebino, s katerim je Zdravniška zbornica seznanila tudi medije.

Odgovor Zdravniški zbornici je v integralni obliki objavljen kot **PRILOGA 1** na str. 48. V nadaljevanju je nekaj poudarkov iz avtoričinega odgovora in varuhinjinega mnenja.

Iz odgovora avtorice obravnavane oddaje **Ksenije Horvat**:

»Dr. Mastnak je svoj pomislek o genskem inženiringu izrazil v odgovoru na vprašanje, kolikšen mejnik bo obdobje kovida v zgodovini družbe, ali bo to velik mejnik ali bo to zanemarljiv mejnik. Vprašanje je bilo torej izrazito širše družbeno orientirano in v nobenem pogledu ni spodbujalo razprave na temo cepiv. Ko je gost že sklenil svoj sociološki del odgovora in sem že prehajala na naslednje vprašanje, je dodal: 'Še to, če gledam zelo črno, če gledam tako negativno utopijo, del teh cepiv so ta mRNA cepiva, to po moje, tehnično, govorim kot laik, sploh niso cepiva, mislim, da so to bolj cepiva v metaforičnem smislu, ker jih uporabljamo na enak način z istim namenom, kot smo uporabljali ta klasična, vektorska cepiva, to je genski inženiring.'

Dr. Mastnak je že prej v pogovoru poudaril, da ni 'proti-cepilec'. Izrecno je dejal, da govori o 'negativni utopiji', kot delu svojega intelektualnega premisleka. Sam je poudaril tudi, da govori kot laik in se je torej že sam distanciral od možnosti, da bi bil razumljen kot strokovni interpret virusa ali cepljenja. Iz teh razlogov se mi v tistem trenutku ni zdelo utemeljeno bolj odločno reagirati v skladu s siceršnjo uredniško politiko naše hiše, da o strokovnih vprašanjih javnega zdravja, lahko govorijo le strokovnjaki. Svoje sklepanje o mRNA cepivih je dr. Mastnak že sam opredelil kot »negativno utopijo« in v tem smislu bi težko njegovemu sklepu voditeljsko kontrirala. Na vsak nadaljnji pomislek, ki bi ga izrazila v oddaji, bi se gost lahko odzval z dodatnim utemeljevanjem, ki bi naju še oddaljilo od temeljnega namena pogovora. Še zlasti, ker gost ne sodi v klasično skupino 'cepilcev in proti-cepilcev', temveč prav v območje odtenkov med obema poloma.

Ker sem na tej točki pogovora ugotovila, da sva vstopila na območje razprave, ki se je oddaljila od sociološke analize, sem razpravo sklenila z besedami, da je pametna, strokovna in pluralna razprava lahko rešitev tovrstnih pomislekov.«

Poudarki iz odgovora varuhinje z **MNENJEM**:

»**Menim**, da je avtorica oddaje **ustrezno pojasnila** izhodišče pogovora (družboslovna analiza) ter njegov kontekst in fokus (življenje v pandemičnih časih, covidni mejniki v družbi, protesti). Glede poteka pogovora pa je **argumentirano odgovorila** tudi na ključno vprašanje: zakaj se je potem, ko je govorec stopil na področje zunaj lastnih strokovnih kompetenc in se oddaljil od osrednje teme, zaradi katere je bil povabljen v studio, odločila za preusmeritev v bistvo razprave, ne da bi polemizirala z izrečenim. Zakaj torej kot voditeljica ni poskusila razčistiti laičnega pogleda ne-strokovnjaka na strokovno temo, ki sicer ni bila predmet pogovora. (...)

Menim, da bi bila intervencija, ki bi poudarila ločnico med laičnim in strokovnim ali dopolnila informacijo, primerna in zaželena. Občinstvo upravičeno pričakuje, da bodo v pogovornih oddajah manjkajoče informacije dopolnjene, kontekst pojasnjen, trditve, ki niso podkrepjene z dejstvi, pa preizprašane. Pri tem je bistvena priprava na pogovor, ki omogoči, da lahko voditelj – glede na izbranega sogovornika in temo – zastavlja kompetentna vprašanja, poučeno sodeluje v dialogu in predvideva njegov potek.

Menim, da v konkretnem primeru – glede na izhodišče, kontekst in fokus pogovora, kakor tudi na podlagi gostove samoopredelitve (da ni »proti-cepilec«) – ni bilo mogoče predvideti digresije v razpravo o cepivih. Menim tudi, da programske vsebine v celoti – kljub govorničevemu odmiku od temeljne vsebine - ni mogoče razumeti kot neutemeljeno izražanje skepse do medicine ali javnozdravstvenih ukrepov v Sloveniji, kar bi bilo v navzkrižju z odgovornostjo in vlogo javnega medija ter standardi, merili in načeli RTV Slovenija. (...)

Ali bi bil z vidika varovanja zdravja v tokrat obravnavani programske vsebine – v TV oddaji Intervju, v kateri je z analizo družbenih razmer sodeloval sociolog – potreben uredniški razmislek o naknadnem posegu v vsebino, kar je sicer skrajni poseg, ko je treba preprečiti večjo škodo? **Menim, da bi bilo v konkretnem primeru to nepotrebno in pretirano, saj je bilo iz pogovornega konteksta jasno razvidno, da gost ne strokovno ne institucionalno ni razlagalec javnozdravstvenih ukrepov ali medicinskih pojmov, prav tako je ob opisu lastne dileme glede cepiv sam izrecno dejal, da o tem izreka laičen pogled.«**

O avtorjih arhitekturnih projektov

Varuhinji je pisal **Žiga Kreševič** s Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru. V prispevku v Slovenski kroniki, 4. oktobra, o zaprtju zdravstvene postaje v Mariboru in gradnji nove Zdravstvene postaje Magdalena ga je zmotilo, ker ni bil naveden avtor arhitekturnega projekta.

»Pri projektu novogradnje Zdravstvene postaje Magdalena gre za avtorsko delo. Zanima me, zakaj se v prispevku niste odločili za navedbo avtorjev novega objekta?

Nasplošno v zadnjem času vedno pogosteje opažam, da novinarska praksa na področju navajanja avtorjev nagrajenih / izbranih arhitekturnih rešitev le-te (pre)pogosto izpušča oz. jih ne navaja. Zanima me ali je takšna praksa del splošne uredniške politike RTV Slovenija? Kakšno bi bilo Vaše stališče do TV / radijskega prispevka o predstavitvi nove knjige ali pesniške zbirke oz. o postavitvi neke razstave, ki avtorjev ne bi niti omenil?«

Pojasnilo je prispeval odgovorni urednik TV Maribor **Tomaža Karat**:

»Prispevek novinarke TV Maribor Jasmine Gregorec Kozole, objavljen v ponedeljek, 4. 10. 2021, je nastal z namenom informirati ljudi o začasni selitvi ambulant z lokacije na Jezdarski ulici na začasno lokacijo na Dvorakovi ulici. V prispevku smo povedali tudi, da se bo prostorska stiska reševala z novogradnjo in ob tem objavili dve fotografiji, ki smo ju prejeli s strani Mestne občine Maribor. Ker nam predstavniki Mestne občine Maribor niso posredovali imena avtorja arhitekturne zasnove objekta, ga tudi nismo mogli vedeti in posledično navesti.

S tem nikakor ne opravičujem našega ravnanja, saj menim, da z 'ne objavo' avtorja arhitekturne zasnove bodočega zdravstvenega objekta nismo naredili prav nobene napake, saj prispevek ni bil namenjen predstavitvi arhitekturnih rešitev, ampak prostorskih rešitev za paciente. Morda nam je za odlično oceno manjkal le telop pod fotografijama Vir: Mestna občina Maribor.«

Varuhinja se strinja, da novinarji v poročanju o večjih prostorskih posegih ter o izboru in realizaciji pomembnejših projektov ne bi smeli prezreti avtorskega prispevka arhitektov. Glede konkretnega primera pa je izpostavila pomen fokusa prispevka:

»Urednikovemu odgovoru lahko dodam splošno pojasnilo, in sicer, da je pri presoji sleherne medijske vsebine potrebno izhajati iz fokusa, konteksta in žanra obravnave. Kar je zapisal odgovorni urednik glede fokusa poročila, nedvomno drži: novinarka ni poročala o izboru arhitekturnega projekta, značilnostih izbranega projekta, morebitnih kontroverzah v izbiri ali njegovih prednostih/slabostih z umetniškega, izvedbenega, uporabniškega, finančnega, družbenega ... vidika. Fokus poročanja je bil povsem drugačen, projekt je bil omenjen v kontekstu urejanja prostorske stiske z novogradnjo, pri čemer je bila bistvena informativna vrednost v pojasnilih, kako bo potekala zdravniška oskrba občanov v prihodnjem obdobju, v času uresničevanja projekta. Kdo je njegov avtor, je s tega vidika nerelevantno. Ob tem je pomembno spomniti tudi na medijsko pravilo zgoščevanja oz. povzemanja informacij, in sicer, da se je smiselno odreči obilju informacij, ki bi lahko zameglile fokus poročanja. Ne glede na to je pri pridobivanju in uporabi zunanjih grafičnih, video ali fotografskih prikazov smiselno preveriti in navesti vir.

Vsekakor pa se zavzemam – in bom tako tudi svetovala uredništvom – da novinarji v poročanju o večjih prostorskih posegih ter o izboru in realizaciji pomembnejših projektov ne bi prezrli avtorskega prispevka arhitektov.

Prav v času priprave tega odgovora sem v programu TV Slovenija (Poročila ob 9h, 25. oktober, Pokopališče v Ankaranu) opazila novinarski prispevek, ki je nastal v uredništvu TV Koper, in sicer o povsem novem pokopališkem projektu, v katerem so bili opisani težaven lokalno-političen kontekst, vrednost in časovnica naložbe ter glavne značilnosti načrtovanega pokopališča, nič pa nismo izvedeli o tem, kdo je

projekt zasnoval – čeprav smo večji del prispevka gledali izseke iz vizualizacije projekta. Spodbujena z vašim odzivom bom uredništvo opozorila na dejstvo, da imajo avtorski projekti tudi – avtorje. In da je podatek o tem pričakovana informativna vsebina takšnih poročil.

Predvsem pa je to nujna vsebina, če je poročevalski fokus prav na izbranih projektih. Tak primer sem npr. obravnavala jeseni 2019, ob poročanju o evropski nagradi za celjski paviljon, pri čemer avtor arhitekture ni bil omenjen (gl. mesečno poročilo za [november 2019](#), str. 27).

Kot rečeno: v vlogi varuha si programske vsebine poskusim pogledati s kritičnimi očmi gledalca (poslušalca, bralca, uporabnik RTV-vsebin), ki se pritoži, po presoji upravičenosti pa o ugotovitvah seznanim tudi novinarje in urednike, s priporočilom za izboljšave (kar je tudi bistvo medijske samoregulacije). V tem primeru bom pisala televizijskim uredništvom, v katerih nastajajo informativne vsebine, in sicer uredništvu Informativnega programa TV Slovenija ter uredništvoma regionalnih TV Maribor in TV Koper.«

Pritožnik je v odgovoru na odgovor poudaril pomembnost zavedanja o avtorskih delih.

»Zavedam se, da se vam morda zdim malenkosten. A vse to pišem zgolj zato, ker bi želel, da se vsaj novinarji nacionalnega medija zavedajo, da je avtorsko delo pač avtorsko delo. Ker je situacija na področju komercialnih medijev tako ali tako brezupna, Vas prosim, da ste boljši.

V imenu vseh, ki v Sloveniji na področju arhitekture in kulture nasploh delamo v malodane nemogočih razmerah, Vas zato vljudno prosim, da navajanje avtorjev vseh avtorskih del - pa naj si bo to fotografija, slikarstvo, kiparstvo, poezija, proza, gledališka oz. plesna umetnost ali (celo) arhitektura in prostorsko načrtovanje, razumete kot nepogrešljiv sestavni del vsake novinarske objave. Upam, da bo to nekoč postalo samoumevno, takšna sporočila pa s tem nepotrebna.«

Manjkajoči posnetek iz Državnega zbora

Uporabnik **J. H.** je v spletnem arhivu MMC zaman iskal posnetek 6. nujne seje preiskovalne komisije DZ 15. oktobra.

»Zaman iščem arhiv posnetka "6. nujna seja Preiskovalne komisije o domnevni odgovornosti za finančno neustrezne ukrepe in sum neupravičenega omejevanja pravic pri izvajanju ukrepov, povezanih z epidemijo covid-19 ". Po sporedu bi se moral predvajati na TV SLO1 15.10. ob 16:15. Pričanje Metke Paragi je bilo ključno za razumevanje te tematike, a ta posnetek manjka. Koliikor vem ta del NI bil zaprt za javnost. prosil bi za preverbo in odgovor hvala«

Urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič** je pojasnila, da je prišlo do zapleta v komunikaciji z Državnim zborom. Dela seje, v katerem je potekalo zaslišanje

gospe Paragi, niso neposredno prenašali ali snemali, saj s strani Državnega zbora niso bili obveščeni o njegovem začetku, kot je to običajno. Ker pa v uredništvu hranijo tonski posnetek zaslišanja in se tudi povsem strinjajo, da je vsebina javno pomembna, so ga slikovno »pokrili« s fotografijo seje in ga kot takega predvajali na programu TV SLO 3 v četrtek, 21. oktobra, nato pa še v soboto, 23. oktobra. Posnetek je dostopen tudi [v spletnem arhivu](#) RTV Slovenija.

Poročanje o vrhu EU - Zahodni Balkan

Na varuhinjo je bila so-naslovljena pritožba gledalca **J. T.** glede poročanja o vrhu EU – Zahodni Balkan, 6. oktobra, v televizijskih informativnih oddajah.

»Kako je mogoče, da ob tako pomembnem dogodku, kot je bil na Brdu, organizatorja takega dogodka, pomembnega za celotno Evropo in še posebno za Slovenijo, ne daste na ekran in niti ne omenite. V istih poročilih pa ste veliko časa namenili opoziciji. Govorili so v živo o nekaterih nepomembnih zadevah. Predvsem pa so njihova sporočila delovala zelo negativno.

Prav z zanimanjem sem si zato ogledal tudi dnevnik ob 19.00. Tu ste sicer nekaj prostora namenili predsedniku vlade a še vedno več časa posvetili opoziciji, ki ne zna drugega kot nergat in jamrat. Govorili pa so prav o istem kot ob petih. Zakaj take nepomembne informacije ponavljate? Vse to slabo vpliva na razpoloženje ljudi in vi to prenašate, za kar nosite odgovornost.

Z istim namenom sem si ogledal začetek Odmevov. Tudi tu je voditeljica začela negativno s protesti in šele zatem s pozitivnim poročanje o dogodku na Brdu. Ali res ne morete delovati pozitivno? Sprašujem se, kakšni ste to ljudje v privat življenju? Ali tudi tam stalno nergate in stalno prenašate negativne informacije in negativno energijo?

Sprašujem vas za kriterije, s katerimi določate kdaj pride novica v vaše informativne oddaje. Ali je merilo mednarodni dogodek, ali je merilo položaj politika v državi, ali nekaj drugega?

Drugo vas sprašujem, koliko vaših ljudi dela za dogodek kot je bil na Brdu. Samo včeraj, ko sem po dolgem času gledal tri vaše informativne oddaje sem jih naštel več kot deset. Kako je to mogoče?»

Pritožniku je odgovorila **Manica J. Ambrožič** neposredno:

»Vrh Sveta Evropske unije in držav Zahodnega Balkana je bila včeraj osrednja novica vseh naših dnevno-informativnih oddaj, prav tako pa smo na TVSLO 2 zjutraj v živo prenašali prihode voditeljev na vrhunsko zasedanje, popoldne pa v celoti tiskovno konferenco evropskih voditeljev.

Nocoj vabljeni tudi k ogledu oddaje Globus, ki bo v celoti posvečena dogajanju na Brdu in širitvi Evropske unije na Balkan. Vsebine za sedem dnevno-informativnih oddaj in posebno oddajo Globus so na Brdu včeraj pripravljali štirje novinarji Informativnega programa TVSLO.«

Pohod za življenje/shod za svobodno odločanje

V pritožbi glede programske vsebine Radia Slovenija, ki jo je varuhinja v imenu koordinacije Pohoda za življenje Slovenija poslala Urša Cankar Soares (gl. str. 23 tega poročila, Radio Prvi: V Intelkti o pravici do splava), je omenjena tudi televizijska programska vsebina, in sicer poročanje v Dnevniku TV Slovenija, 2. oktobra, o Pohodu za življenje in shodu za svobodno odločanje o rojstvu otrok, ki sta hkrati potekala v Ljubljani. Pritožnica je menila, da je bilo preveč pozornosti namenjeno slednjemu.

»Tudi sicer je bilo na dan Pohoda za življenje, 2. 10. poročanje na RTV zelo pristransko, saj je bilo v prispevku o Pohodu več pozornosti namenjeno tistim, ki so neprijavljeni prišli na protishod, kot nam, ki smo imeli zakonit Pohod. V osrednjem dnevniku pa so tik za našim prispevkom poročali o podpornicah smrti nerojenih otrok iz Washingtona, kjer se je zbralo nekaj tisoč protestnikov, nič pa o drugih pohodih po Ameriki, kjer je bilo bistveno več udeležencev. Npr. le v Mehiki je bilo milijon udeležencev Pohoda za življenje, pa niso tega niti omenili. Na svetu ni shoda, ki bi zbrala skupaj več udeležencev, kot so prav Pohodi za življenje/March for life, saj gre za boj za osnovno človekovo pravico, ki je pravica do življenja, zato je prav, da to poslušalci slišijo. Ta pristranskost je nedopustna za državno ustanovo, ki se financira iz žepa vseh državljanov.«

Varuhinja je pojasnila:

»Ne drži navedba, da bi bilo t. i. protishodu namenjene več pozornosti. V napovedi prispevka in v prispevku samem je bilo pravilno povedano, kateri shod je bil sklican najprej, kateri pa je – neprijavljen – potekal kot odgovor na prvega. V prispevku je bilo najprej predstavljen Pohod za življenje s stališčem organizatorice dogodka, še ene udeleženke, nadškofa in poslanca SDS. Sledili sta izjavi s protishoda - udeleženke in poslanke opozicije. Novinar je v poročanje vključil tudi podatek o poteku in varovanju dogodka. O dogodku, poteku ali vsebini ni izražal mnenja, dejstva je nanizal nepristransko, v maniri poročevalskega žanra, v skladu s programskimi standardi in poklicnimi merili.

Dodajam pojasnilo, da so uredništva v primerih, ko hkrati potekajo zborovanja/protizborovanja, demonstracije/protidemonstracije, shodi/protishodi dolžna skrbno pretehtati način prikaza, da npr. protidogodek ne »ugrabi« dogodka ali da bi bila javnost zaradi hkratnosti dogodkov prikrajšana za pomembne informacije. Uredništvo bi se po presoji lahko odločilo za dva ločena prispevka o dveh organizacijsko ločenih in vsebinsko nasprotnih dogodkih, da bi se izognilo prepletanju

ali izgubi informacij, vendar so takšne odločitve izjema, saj lahko ustvarijo vtis o neupravičenem tehničnem ločevanju v medijskem prikazu vsebinsko povezanega ter prostorsko in časovno hkratnega dogajanja.

V nadaljevanju Dnevnika, o katerem ste mi pisali, je bila objavljena še ena sorodna, vendar nepovezana vsebina, in sicer pogovor z dopisnikom iz ZDA o množičnem protestu, ki je prav ta dan potekal v ameriškem glavnem mestu, pred odločanjem ameriškega vrhovnega (ustavnega) sodišča o uveljavitvi najstrožjega zakona o umetni prekinitvi nosečnosti v ZDA, ki so ga razglasili v zvezni državi Teksas. Gre za temo, ki politično in mnenjsko pogloblja delitve v ameriški družbi, zato je upravičeno pričakovati, da bo v obdobju sklepnega pravosodnega odločanja v ospredju zanimanja svetovne in tudi slovenske javnosti.

Na koncu bolj kot opombo zapisujem, da RTV Slovenija ni državni medij, ampak javni medij, pri čemer je – če poenostavim - bistvena razlika ta, da javni medij ni odgovoren državi oz. državnim oblastem, ampak je pri svojem delu neodvisen in avtonomen; pri zagotavljanju vsebin in storitev v javnem interesu odgovarja javnosti, ki ga tudi sofinancira in – prek predstavnikov v Programskem svetu – sodeluje v programskem nadzoru.«

Pritožnica se v odgovoru na odgovor ni strinjala z odgovorom:

"V nadaljevanju Dnevnika, o katerem ste mi pisali, je bila objavljena še ena sorodna, vendar nepovezana vsebina. Gospa Todorovski, seveda gre za isto temo. S tem prispevkom ste le še podčrtali svoje stališče, ki ni v prid nerojenim otrokom in njihovim staršem v stiski in vrgli slabo luč na plemeniti namen naše družbene iniciative Pohod za življenje, ki je z dogodkom, ki smo ga pripravili, želela pomagati materam in očetom, da bi izbrali življenje za svoje otroke in si prihranili trpljenje posledic splava.

Zato prosimo, da upoštevate naš predlog, ter pripravite oddajo, ki bo poslušalcem in gledalcem dala možnost, da si ustvarijo svoje stališče. Naj slišijo tudi kaj spodbudnega, kaj lepega, kar jim bo dalo upanje. Ker abortus je brezup, je stiska, je največja nesreča za mamo, očeta in otroka. Ljudje potrebujejo upanje in verjamem, da si tega v tem norem času v katerem trenutno živimo, želimo vsi.«

Iz **varuhinjin**ega odgovora na odgovor:

»Vaš predlog sem posredovala uredništvu Prvega programa Radia Slovenija in uredništvu Informativnega programa TV Slovenija. Načrtovanje programskih vsebin, vsebinsko odločanje in selekcija novic so namreč v domeni odgovornih urednikov; varuh se v odločitve ne sme vmešavati, temveč se o konkretnih programskih vsebinah izreka post festum.

Vselej obžalujem, če pritožniki v mojih odgovorih prezrejo, kar sem v njih zapisala, in preberejo, česar v njih ni. V odgovoru zagotovo niste mogli prebrati mojega osebnega stališča o ustavni pravici o svobodnem odločanju o rojstvu otrok, ki ga nisem zapisala, saj moja osebna stališča v obravnavah niso relevantna.«

Zadeva se navezuje na poglavje Radio Slovenija, Radio Prvi, V Intelekti o pravici do splava, str. 23.

Delegirani tožilci, Slovenija, EU

Gledalca **J. Ž.** je zmotilo poročilo o seji pravosodnih ministrov EU v Luksemburgu, posvečeni delovanju Evropskega javnega tožilstva (EJT), v Dnevniku, 7. oktobra. Iz napovedi prispevka je bilo razumeti, kot bi k EJT pristopile vse države EU, kar ne drži.

»V Dnevniku 6.10. 21 je novinar podal trditev, da je Slovenija edina država EU, ki še ni imenovala delegiranih tožilcev, kar ni res. Delegirane tožilce je imenovalo 21 držav in vsak novinar, ki se gre poročanje o zadevah v zvezi z EU, bi moral vedeti vsaj to, da ima EU več kot 22 članic.«

Varuhinja se je strinjala, da bi bilo pravilno eksplicitno reči, da je Slovenija edina članica, ki je pristopila k EJT, in še ni imenovala tožilcev, in da mora biti iz poročanja vselej jasno, v katerem delu se govori o EU v celoti in v katerem o posameznih inštitucijah oz. povezavah znotraj nje. V uredništvu so se za površno formulacijo opravičili.

Odgovor pritožnika:

»Za gledalca niti ni bistveno, ali je vzrok površnost, naglica (ali neznanje/nestrokovnost), ali pa namerno dezinformiranje, napačen podatek je pač napačen podatek, ki sta mu naglica ali površnost lahko vzrok, ne pa opravičilo. In če se enak napačen podatek pojavi večkrat, (skoraj) pri vsakem poročanju na to temo, se je težko znebiti občutka, da ne gre za namernost.«

Varuhinja je odpisala, da se glede natančnosti in vtisa o namernosti lahko samo strinja:

»Želela bi si, da napak ne bi bilo več, zavedam pa se, da je to le ideal, saj smo vsi zmotljivi.«

Staranje: Slovenija na preizkušnji (o omizju)

Gledalka **A. V.** je menila, da je bila studijska zasedba oddaje Staranje: Slovenija na preizkušnji, ki je bila del TV-projekta, posvečenega izzivom staranja prebivalstva, nepopolna; pogrešala je glas civilne družbe. V pogovorni oddaji so sodelovali predstavniki dveh ministrstev (za delo, družino in socialne zadeve ter za zdravje), Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, Sindikata zdravstva in socialnega varstva ter strokovnjak za nevrologijo in nevrološke starostne pojave. Iz odziva:

»Med člani omizja, bi lahko bili predstavniki civilne družbe, ki bi bili protiutež samovšečnima predstavnikoma dveh ministrstev. Iz njunih pripovedovanj je bilo razumeti, da je zakon dober in je skoraj vse že urejeno. Verjetno ni bilo v interesu novinarka ali pa vodstva RTV, da bi se za omizjem oglašala ga. Biserka Meden, ali kdo drug, ki bi povedal kako nestrokovno je pripravljen omenjeni zakon.«

Odgovor v. d. urednika Notranjepolitičnih in gospodarskih oddaj **Dejana Ladike**:

»V oddajo je bil vabljen še en predstavnik civilne družbe, ki pa je, žal, pred oddajo zaradi pozitivnega izvida na covid odpovedal udeležbo. Ne glede na to so bile v pogovorni oddaji, zlasti v drugem delu, izpostavljene velike pomanjkljivosti predlaganega zakona in voditeljica je prav vztrajala, da jih predstavnika oblasti pojasnita – tudi glede financiranja, obravnave ljudi, kriterijev, vpliva politike in kapitala.«

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

Pričevalci ponovljeni brez popravka po Zakonu o medijih, drugič

Pravna služba RTV Slovenija je posredovala pravno mnenje, za katerega je varuhinja zaprosila v okviru obravnave septembrske zadeve glede predvajanja programskih vsebin, ki so bile pri premiernem predvajanju popravljene po Zakonu o medijih. Povod je bil odziv **J. L.** in **D. K.**, ki sta opozorila, da je bila na TV SLO1 13. julija ponovno predvajana oddaja iz leta 2016, in to brez popravka, ki sta ga zahtevala po premiernem predvajanju in je bil takrat tudi objavljen. Vnovič sta morala zahtevati popravek, ki je bil nato predvajan 7. septembra (gl. [septembrsko poročilo](#), str. 22).

V nadaljevanju objavljamo vprašanja **varuhinje** in odgovore **pravne službe**:

- Ali se AV vsebina, ki je bila predmet popravka po Zmed, sploh sme ponovitveno predvajati v izvirni obliki, ne da bi bilo za gledalca razvidno, da je bila predmet popravka po Zmed oz. ne da bi bila ustrezno popravljena? Če ne, kako bi jo bilo treba AV vsebino pripraviti za ponovitveno predvajanje: s posegom v AV vsebino ali z ustreznim dodatkom, ki vsebuje informacijo o popravku?

Pravica do popravka prizadetemu ne omogoča posega v objavljeno obvestilo (prispevek, članek, ...), ampak mu je skladno z načelom *Audi alteram partem* omogočeno zavarovanje svoje pravice ali interesa z navajanjem nasprotnih dejstev ali dokazov, s katerimi objavljene informacije prikaže kot napačne ali neresnične. Objavljeno vsebino je RTVS dolžna arhivirati (prvi odstavek 6. člena ZRTVS-1) in jo lahko tudi ponovno predvaja, vendar je lahko ob ponovnem predvajanju zopet podvržena različnim zahtevkom, med drugim tudi zahtevi za objavo popravka. Popravek se namreč lahko zahteva zoper vsako objavljeno vsebino, s katero sta lahko prizadeta pravica ali interes posameznika, organizacije ali organa, ne glede na to, ali je bila vsebina objavljena v obliki vesti, komentarja oziroma v kakršni koli drugi obliki (tretji odstavek 26. člena ZMed). V skladu s sodno prakso (sodba VSRS, opr. št. II Ips

238/2017) pravica do popravka ne more biti odvisna od tega, ali je objavljena medijska vsebina arhivske narave in ali je bilo to prejemnikom znano, temveč le, ali je bila vsebina taka, da je prizadela tožnikove osebne pravice in da jih slednji z zahtevo skuša zavarovati.

ZMed ob predvajanju arhivske vsebine, ki je bila predmet zahteve za popravek, mediju ne nalaga predvajanja besedila popravka. Lahko pa je takšna vsebina podvržena enakim zahtevkom, kot je bila ob prvem predvajanju – torej tudi zahtevi za popravek.

- Ali AV vsebina, ki je bila predmet popravka po Zmed, sploh sme biti dostopna na digitalnih platformah (spletni arhiv RTV SLO, rtvslo.si), ne da bi bilo razvidno, da je bila ta vsebina predmet po popravka po Zmed oz. ne da bi bila ustrezno popravljen? Če ne, kako naj bo takšna vsebina dostopna na spletu?

RTV Slovenija je dolžna arhivirati programsko produkcijo, ki jo ustvarja v okviru javne službe (prvi odstavek 6. člena ZRTVS-1) in omogočiti dostop do teh vsebin čim širšemu krogu državljanov (7. člen ZRTVS-1). V tovrstnih primerih je dolžna arhivirati vsebino, ki je bila predmet zahteve za popravek, kot tudi vsebino (oddajo, prispevek, ...) v kateri je bila prebrano besedilo popravka. ZMed in sodna praksa medijem ne nalagata označevanja vsebine, ki je bila predmet zahteve za popravek, ali popravljanja le-te. Vsebina mora biti arhivirana v izvorni obliki in v takšni obliki dostopna tudi na spletu.

- Ali bi bilo s pravnega vidika področje naknadnega poseganja v AV vsebino, označevanje teh posegov in sledljivost teh posegov ter označevanje in sledljivost na spletu oz. digitalnih platformah smiselno/potrebno urediti z notranjim aktom, z namenom enotnega ravnanja in transparentnosti?

Pravica do popravka prizadetemu ne omogoča poseganja v AV vsebino, ampak predstavitev nasprotnih dejstev ali dokazov enaki javnosti, kot jo je doseglo objavljeno obvestilo. Veljavna zakonodaja in sodna praksa naknadnega poseganja v objavljeno vsebino v tovrstnih primerih ne predvidevata, kakor tudi ne označevanja in sledljivosti.

III. ŠPORTNI PROGRAM

Znova brez prenosa Dirke po Španiji

Gledalca **D. P.** je zanimalo, zakaj TV Slovenija tudi letos ni prenašala Dirke po Španiji (La Vuelta).

»Po lanskem slavlju Primoža na Vuelti ste imeli dovolj časa, da uredite pravice za prenos tekem našega, sedaj zlatega olimpijca Primoža Rogliča. Pa zopet ni bilo Vuelte, kljub milijonom evrov, ki jih "prisilno pokasirate" od nas vseh, ne glede na to, ali se s tem strinjamo ali ne.

Tudi včeraj je slavil Primož na prestižni tekmi, pa smo zopet ostali brez prenosa. Kdaj boste končno začeli delati in prenašati dogodke, ki so Sloveniji v ponos? En kup balasta prenašate, tisto, kar pa nas povzdiguje v svetu, pa ignorirate. Žal.«

Iz odgovora **pisarne varuhinje**:

»Odgovorni urednik Športnega programa TV Slovenija **Gregor Peternel** je odgovoril, da je situacija s prenosom Dirke po Španiji enaka kot lansko leto. Kot vam je varuhinja pojasnila že takrat, so prenosi športnih dogodkov povezani s pravicami, za njihov nakup pa so potrebna finančna sredstva. V zadnjem letu so se športne pravice v zadnjem letu v povprečju povišale za 20 odstotkov, medtem ko prihodki javnega medija ostajajo enaki. Kot veste, se RTV-prispevek ni spremenil že od leta 2012. Navajati število zaposlenih, ne da bi ob tem upoštevali, da je le manjši del tega števila zaposlen na TV Slovenija, je nekorektno, saj je RTV Slovenija še kaj drugega, kot zgolj televizija. Informacije o [javnem medijskem servisu](#), o [programski ponudbi](#) in tudi o [delovanju zavoda, zaposlenih in porabi sredstev](#), zbranih z RTV-prispevkom, so javno dostopne in le en klik oddaljene za tiste, ki jih to dejansko zanima.

Odgovorni urednik je v svojem odgovoru naštel tudi športne vrhunce leta 2021, za katere si je TV Slovenija uspela zagotoviti pravice:

- SP v alpskem smučanju
- SP v nordijskem smučanju
- SP v biatlonu
- Kolesarska dirka po Sloveniji
- Kolesarska dirka po Franciji
- Olimpijske igre Tokio
- SP v kolesarstvu
- SP v rokometu za dekleta
- SP v rokometu za moške ... .

Dodal je, da so bili vsi dogodki odlično sprejeti med gledalci in zelo dobro gledani:

»Prenose smo zagotovili z razpoložljivimi sredstvi namenjenimi športnim prenosom. Zajeli smo širok spekter različnih športov in z izjemo EP v nogometu in odbojki prenašali vsa največja športna tekmovanja. V kolikor bi imeli na razpolago več sredstev, pa bi z največjim zadovoljstvom prenašali tudi Vuelto.«

Čeprav z odgovorom verjetno ne boste zadovoljni, varuhinja ponavlja, da bi si tudi sama želela, da bi javni medij imel dovolj zagotovljenih sredstev, da bi občinstvu lahko ponudil še več kakovostnih radijskih, televizijskih, spletnih in digitalnih vsebin ter storitev.«

Kaj pa košarkarsko tekmovanje ABA liga 2

V imenu Športne zveze Rogaška Slatina je pisal Jože Strniša in vprašal, zakaj RTV Slovenija ne poroča o dogajanju v mednarodnem košarkarskem tekmovanju ABA liga 2.

»V svojem članstvu imamo tudi Košarkarski klub Rogaška, ki nastopa v mednarodnem košarkarskem tekmovanju ABA liga 2. Iz Slovenije v tej ligi nastopa še klub iz Domžal. O tekmovanju, v katerem sodelujejo ekipe iz šestih držav, v javne mediju, ki ga plačujemo vsi, ni nobene novice. Medtem pa redno poročate o nastopih hokejskega kluba iz Jesenic, ki nastopa v mednarodni ligi, katera je enako kot ABA liga2, drugi razred razširjenega prvenstva sosednje države.

Košarka je šport, ki je v Sloveniji veliko bolj razširjen kot hokej in ima neprimerljivo večje mednarodne rezultate, pa sodelovanje naših klubov v mednarodni ni zabeleženo v programih RTV Slovenija – vsaj teletekst in spletni portal bi lahko n kratko poročalo o tekmah slovenskih predstavnikov.«

Boštjan Ogris, urednik Dnevno informativnih oddaj Športnega programa TV Slovenija:

»Liga ABA 2 se je ravnokar začela in o njej res nismo poročali. Ne pričakujem, da bomo o rezultatih poročali vse do drugega dela, ko se bomo glede na uspešnost slovenskih klubov odločili o količini poročanja. Kluba iz Domžal in Rogaške sta lokalno zelo pomembna, za zdaj pa ne v državnem prvenstvu ne v ligi ABA 2 ne dosejata uspehov, ki bi pritegnili širše občinstvo. Prav tako kolegi, ki se v naši redakciji redno ukvarjajo s košarko, niso zasledili, da bi se klub iz Rogaške lahko pohvalil s kakšno izstopajočo zgodbo, ki bi jo gledalcem lahko ponudili kot zanimivost.

Tudi analogija s HDD Jesenice ne vzdrži. HDD Jesenice je namreč državni prvak. V svojih vrstah ima reprezentanta. O klubu pa ne poročamo redno, ampak smo jih obiskali le na uvodni tekmi, da smo gledalcem predstavili širšo sliko dogajanja v klubu.«

Iz **pisarne varuhinje** je pritožnik prejel dodatno pojasnilo, da novinarji, mikrofoni in kamere RTV Slovenija ne morejo biti na prav vsakem športnem dogodku doma in po svetu, treba je delati selekcijo:

»Prednost imajo: izstopajoči dosežki slovenskih tekmovalcev v nekem športu v članski konkurenci, množičnost in priljubljenost nekega športa ter uvrščenost športa med olimpijske discipline.«

IV. SPLOŠNO

Pohvale: Intervju, dokumentarne oddaje ...

Gledalka **M. S.** je pisala po Intervjuju voditeljice Ksenije Horvat s filozofinjo dr. Alenko Zupančič.

»Oglašam se vam že drugič . Tako kot prvič , želim tudi tokrat izjemno pohvaliti oddajo **Intervju** z novinarko **Ksenijo Horvat**. Zahvalila bi se ji za izbor izjemnih ljudi , ki jih intervjuja, s katerimi debatira, s katerimi odpira probleme današnje družbe in išče odgovore , kako naprej - na višjem intelektualnem nivoju. Moram povedati, da sem preko te oddaje spoznala razmišljanja izjemnih ljudi, da sem večkrat presenečena in potem tudi ponosna na to , kakšen intelektualni presežek premore naša dežela. Ta oddaja mi je tudi spodbuda, da potem iščem in berem dela teh intervjuvancev, o tem debatiram s prijatelji ter si tako širim tudi svoje obzorje. Mislim, da je pomen te oddaje tudi v tem, da v sedanjem zmedenem času, ko se v ljudeh porajata negotovost in strah pred prihodnostjo, nudi inteligentne in realne odgovore gleda na trenutno situacijo ter kakšne so možnosti za naprej. Se veselim že naslednje oddaje. Žal mi je , da so oddaje včasih prekratke, in da ostane kar nekaj nedorečenega,... jaz bi pa še kar sedela in poslušala. Pa si potem vzamem čas za razmislek in tudi za tole moje mnenje.«

Gledalka **O. S.** je pohvalila Intervju, z dne 16. 10., v katerem se je Ksenija Horvat pogovarjala z dr. Tomažem Mastnakom in oddajo Intervju, z dne 9. 10., ko je voditelj Jože Možina gostil dr. Aleša Rozmana.

»Vedno dobri in kompetentni gostje. Glede na aktualno situacijo odlična gosta, direktor bolnišnice Golnik prejšnjo in dr. Tomaž Mastnak zadnjo nedeljo.«

Gledalka **K. G.** je pohvalila tujo dokumentarno oddajo Orgle – glasbeni sprehodi (22. 9., TV SLO 2).

»Pohvalila bi izbor resnično kvalitetnega dokumentarnega filma, ki je zelo informativen, a hkrati umetniški, in odpira vrata povsem novi tematiki, ponudi svežino, vpogled v drugo okolje in kulturo.

Kolikor mi čas dopušča, spremljam sredine termine ob 20h na TV SLO2 in rada bi se zahvalila TV SLO, da s predvajanjem takih oddaj o glasbi (ki ni le razvedrilna, je poučna in daje globino) izobražuje in ponuja vsebine, ki jih ni na nobeni drugi televiziji v Sloveniji.«

V varuhov nabiralnik je bila v notranji korespondenci posredovana pohvala gledalke **M.:**

»In hvala tudi za mnoge lepe trenutke, še posebej igrane filme, dokumentarce, intervjuje ...«

Varuhinja pohvale posreduje uredništvom.

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

V Intelekti o pravici do splava

V imenu koordinacije Pohoda za življenje Slovenija se je **Urša Cankar Soares** pritožila nad oddajo Intelekt, z dne 12. 10., v kateri se je voditeljica z gostjama, sociologinjo dr. Vesno Leskošek s Fakultete za socialno delo in psihologinjo dr. Metko Mencin s Fakultete za družbene vede, pogovarjala o napadih na pravice žensk, učinkih patriarhata, vzrokih in posledicah konservativnih političnih in civilnodružbenih gibanj ter pravici do svobodnega odločanja glede rojstva otrok.

»12. 10. je bila na prvem programu vašega radia oddaja Intelekt, kjer je bila tema abortusa zastopana popolnoma enostransko. To je nesprejemljivo, saj ne gre za kakršnokoli temo, ampak za vprašanje življenja ali smrti nerojenih otrok in doživljenjskih posledic za njihove starše, zato je še toliko bolj pomembno, da poslušalci slišijo tudi besedo spodbude in sočutja. Predvsem pa je za državni radio pomembno, da poroča nepristransko, brez vsiljevanja svojega mnenja. Točno to se je zgodilo v omenjeni oddaji, saj sta bili povabljeni le dve zagovornici splava na zahtevo, nihče pa v bran nerojenim in njihovim materam v stiski.«

Pritožnica je že pred varuhinjino obravnavo prejela pojasnilo odgovornega urednika Prvega **Danijela Posleka**:

»Oddaja nikakor ni bila zasnovana kot zavajanje ali kot promocija splava, ampak je želela opozoriti na nekatere družbene pojave, ki smo jim priča tako pri nas kot širše po Evropi.

O stališčih, ki so nasprotna tem slišanim v oddaji, smo na našem programu poročali ob letošnjem Pohodu za življenje, tako da se ne morem strinjati z oceno, da 'na vašem radiu še nismo imeli priložnosti poslušati uravnoteženega prispevka'.

V uredništvu poteka intenzivna debata o nadaljnjih poročanjih (in morebitnih soočanjih) na to temo in ko bomo pripravljali nove ali dodatne vsebine, se obrnemo tudi na vas.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo, da je programske vsebine mogoče s poklicnega in etičnega vidika presojati na podlagi vsakokratnega fokusa, konteksta in žanra obravnave:

»Oddaja, ki ste jo izpostavili, je bila pogovor s sociologinjo in psihologinjo, ki sta vsaka iz svojega strokovnega zornega kota osvetlili pojave retradicionalizacije družbe, učinke patriarhata, vzroke in posledice konservativnih gibanj v povezavi s civilizacijsko pridobljenimi pravicami žensk. To pomeni, da fokus razprave ni bil na vprašanju umetne prekinitve nosečnosti, psiholoških posledicah za starše ali na etično-

filozofskih vprašanjih spočetja in začetka življenja, ki bi terjala drugačno zasedbo, prav tako ni šlo za soočenje mnenj o ustavi oz. med zagovorniki in nasprotniki ustavne pravice o svobodnem odločanju o rojstvu otrok, kjer bi bilo – če bi šlo npr. za postopke ustavnih sprememb – treba zagotoviti širok razpon nasprotujočih pogledov in razlag. Ni pa upravičeno pričakovati, da bi z namenom zagotavljanja celovitosti in nepristranskosti v sleherni medijski obravnavi katere koli teme mehanično izenačevali poglede za ali proti. Celovitost in nepristranskost pomenita predvsem, da mora biti v posameznem novinarskem prispevku (glede na fokus, kontekst in žanr) predstavljenih dovolj dejstev, da si o dogodku/pojavu/dilemi itd. občinstvo samo ustvari mnenje.«

Pritožnica je v odgovoru na odgovor vztrajala, da je bila vsebina v navzkrižju s programskimi standardi:

»Programski svet RTV Slovenija je napisal programske standarde in glede na napisano lahko rečem, da je bilo z oddajo Intelektu kršeno kar nekaj točk standardov. Komentirala bi le nekaj od kršenih točk. Škoda je, da ste se odločili, da boste dali možnost govora le psihologinji in sociologinji (skupaj z novinarko tri osebe z iste perspektive), ki podpirata splav na zahtevo. S tem ste kršili drugo točko standardov (- spoštuje temeljna načela demokracije;), saj je temeljno načelo demokracije, da se omogoči soočenje različnih mnenj. Lahko bi v oddajo povabili še kakšno sociologinjo in psihologinjo poleg izbranih gostij, ki bi predstavili še drugo stran, da bi si poslušalec res lahko ustvaril svoje mnenje. Saj imamo tudi psihologe in sociologe, ki si želijo ženskam pomagati in jih opolnomočiti. Gostji sta sporočali poslušalcem, da, če ženska ne želi biti "sužnja" moškega, mora imeti možnost, da se nasilno znebi svojega otroka. To ni opolnomočenje ženske. Če je splav uspešno izveden otrok vedno umre, starša pa imata lahko doživljenjske posledice. Je možno, da to popolnoma izpustiš, ko govoriš o temi abortusa, kot se je zgodilo v oddaji Intelektu? To je srčika te teme. Tema abortusa je tema življenja in smrti. Temu se ne da izogniti. To preprosto ni le še ena od tem, o kateri se da lahkotno folozofirati in debatirati. S svojimi sporočili lahko komu za vedno spremenimo življenje. Saj, če kopiram tekst četrte vrstice programskih standardov (... v skladu z njimi posreduje neodvisne, zanesljive, nepristranske, profesionalno pripravljene informacije;), zanesljiva, nepristranska, profesionalno pripravljena informacija vključuje predstavitev različnih zornih kotov. Da ne govorim o peti točki standardov (- v programih zagotavlja raznolikost mnenj in stališč, spoštuje različnost, politična in verska prepričanja ljudi in prispeva k strpnosti, posreduje vrednote, ki pomagajo – ob spoštovanju razlik – ustvarjati soglasje o temeljnih vprašanjih slovenske družbe s poudarjanjem solidarnosti med ljudmi), ki je bila v oddaji Intelektu popolnoma povožena. Še ena točka, ki ni bila uresničena (-zadovoljujejo splošne interese vseh družbenih slojev in skupin). Zadovoljeni so bili interesi glasnejših, oziroma tistih, ki imajo mikrofona v svojih rokah. Nezaželeni, nerojeni otroci so ena velika družbena skupina, ki je utišana, saj se o njej enostavno ne govori. Molč je za njih smrtno nevaren. Nerojeni

otroci ne morejo sami povedati, da jim ni všeč, kar se v postopkih splava z njimi zgodi. So še premajhni, kar pa ne pomeni, da ne obstajajo.

V eni od naslednjih točk standardov piše, da spodbujate skrb za zdravo življenje in okolje. Splav, ki vzame življenja vsaj 4000 otrokom letno in pušča toliko posledic njihovim staršem in svojcem, ima vpliv na zdravje mater in nasilno konča bitje srca nerojenemu otroku. To ni skrb za zdravo življenje. Nosečnost ni bolezen, da bi potrebovala tako nevarno operacijo. Toliko ljudi, ki ne morejo zanositi, bi to znali povedati.«

Iz **varuhinjin**ega odgovora na odgovor:

»Menim, da sem v odgovoru, ki ste ga prejeli 29. oktobra, vsebinsko odgovorila na vaše dileme in tudi argumentirano zapisala mnenje, da v oddajah, o katerih ste mi pisali, niso bili kršeni programski, poklicni in etični dokumenti javnega medija. Povsem se strinjam, da so Programski standardi bistveni pripomoček za snovalce uredniških politik in programskih shem, saj natančneje opredelijo, kako naj javni medij uresničuje javni interes oz. zakonske dolžnosti javnega medija. Presoje posameznih programskih vsebin pa ni mogoče opraviti drugače, kot z analizo fokusa, konteksta in žanra obravnave. Vidiki, ki jih omenjate, so zagotovo pomembni, aktualni in relevantni. S kakšnim fokusom in v kakšnem žanru predstavljali posamezne teme, je stvar vsakokratne presoje in tehtanja posameznega uredništva. Nikakor pa ni upravičeno pričakovati, da bi v sleherni programski vsebini osvetljevali sleherni vidik neke tematike. Zato je tako pomembna vsakokratna izostritev fokusa.«

Kako uredniki izbirajo glasbo?

Poslušalka **M. B.** je napisala mnenje o glasbeni ponudbi Prvega in menila, da uredniki prevečkrat v program uvrščajo skladbe Zorana Predina. Vprašala je, zakaj so 6. oktobra predvajali Zlatkovo skladbo, torej glasbo avtorja, ki je angažiran v aktualnih dogodkih in protestih.

»Danes ob 14,40 pa sem ga slišala po radiu Prvi. Se vam zdi, da je v tej tako razgreti situaciji to res potrebno? Mu na ta način nacionalni radio daje podporo? Vsaj razumeti je tako. Vem, da mojemu mnenju ne boste pritrdili. Pogosto sem že slišala pripombe na račun izbora glasbe na radiu. Po odhodu glasbenega urednika Dragana Buliča, je poslušljivost glasbe zelo upadla. (neke neznane slovenske skupine, ..skratka glasba, ko potem raje daš na kak drug kanal...škoda, ker sicer ima radio zelo kvaliteten program. Opažam, da se zelo protežira posamezne glasbenike, recimo Zorana Predina. S čim si je on zaslužil, da je vsakodnevno predvajan, včasih tudi večkrat na dan? Lahko opravite analizo, pa boste ugotovili, da se ne motim.«

Pojasnilo sta pripravila odgovorni urednik Prvega **Danijel Poslek** in urednica Uredništva glasbenega in razvedrilnega programa **Simona Moličnik**:

»Zlatka tudi na Prvem programu Radia Slovenija že lep čas nismo povabili v naše oddaje kot gosta/sogovornika. Njegova glasba pa je bila predvajana 4. 9. ob 12.20 in sicer s skladbo Žive naj vsi narodi. Njegova skladba je sooblikovala glasbeni program. Gre za skladbo, ki kliče po povezovanju ljudi, po miru in po ljubezni ter na svojevrsten način posodablja Prešernove verze. V skladbi kot takšni ni nič spornega, nasprotno, je zelo lepo, občečloveško sporočilo.

V mesecu septembru je Zoran Predin objavil svoj novi singel Brez sence in stopinj. Ta pesem je zelo lirična, dozorela ljubezenska izpoved. V mesecu septembru je bila predvajana sedemkrat in enkrat je bila predvajana njegova starejša skladba Praslovan.«

Pisarna varuhinje je dodala splošno pojasnilo glede raznolikih odzivov občinstva:

»Razprava o tem, katere glasbe je v programih preveč, katere premalo, poteka neprestano. Varuhinja v njej ne more sodelovati, saj nima pristojnosti glede programske sheme, prav tako tudi ne strokovnih kompetenc in ustreznega glasbenega znanja, poskrbi pa, da so uredniki seznanjeni s pričakovanji in mnenji občinstva. Ob tem je razumljivo, da si poslušalci in gledalci vtis glede predvajanja določene (glasbene) vsebine ustvarimo na podlagi tega, kateri program poslušamo in kdaj ter kakšne so naše poslušalske navade. Kot ste prebrali, je bil izvajalec Zoran Predin na frekvencah prvega radijskega programa predvajan osemkrat, kar je manj kot ste zapisali, zato se z vami strinjamo, da je poslušalcem pri vrednotenju programov in vsebin konkretna uredniška analiza oz. pojasnilo lahko v veliko pomoč.

Ob tem vas bo zagotovo zanimala poglobljena analiza glasbenih programov Radia Slovenija na vseh treh radijskih programih (Prvi, Val 202, Ars), ki jo je za Programski svet, ki v imenu javnosti upravlja zavod Radiotelevizija Slovenija, pred kratkim pripravilo vodstvo Radia Slovenija. Celotna analiza je pripeta kot priponka. V njen boste lahko med drugim prebrali, da predstavlja glasba na vseh treh programih že skoraj 65 odstotkov vsega predvajanega programa skupaj, delež slovenske glasbe se v programih povečuje. Na Prvem je delež glasbe približno polovični, zadnja leta se je počasi zviševal, takšno razmerje pa želijo na Prvem ohraniti tudi v prihodnje. V prvem polletju 2021 je bilo na Prvem predvajanih nekaj več kot 16.200 različnih skladb in 8000 različnih izvajalcev. V analizi boste našli tudi natančne podatke o predvajanih žanrih, jeziku skladb, tematskih oddajah, glasbenih projektih, festivalih, izdajah, tematskih dnevih in posebnih snemanjih. Pod črto pa bi lahko rekli, da glasbena podoba Prvega programa temelji na predvajanju zelo širokega nabora glasbenih zvrsti, velik poudarek je tudi na slovenski glasbi.«

Celotna Analiza glasbenih programov Radia Slovenija je objavljena kot **PRILOGA 2** na str. 52.

II. VAL 202

Protesti: poročanje in komentiranje

Poročanje s protestov

Poslušalec **P. P.** je pisal dan po protestih v središču Ljubljane, 5. oktobra, ki so sprožili javno, politično in strokovno razpravo, ali je bila uporaba policijske sile ustrezna oziroma prekomerna. Poslušalec je ob poslušanju dela programa 6. oktobra dopoldne dobil vtis o enostranskem prikazu dogodkov preteklega dne.

»Ob 11.15 poslušam val 202. Ne vem ali je to nacionalni radio, to se pravi državni ali protidržavni. Govornik govori proti državnim organom in jih označuje za nasilneže, sogovornike iz ulice najde samo takšne, ki so proti režimu, ne verjamem da so takšni vsi. Skratka zelo neobjektivno poročanje, da ne rečem proti državo. Nismo vsi poslušalci proti trenutni oblasti in organom, ki zagotavljajo red in mir.«

Odziv odgovornega urednika **Nejca Jemca**:

»Prispevek je prikazal vzdušje med ljudmi, ki so se v torek popoldne znašli v središču Ljubljane. Novinar je govoril tako s protestniki kot naključnimi mimoidočimi, ki so čutili posledice policijskih ukrepov za zagotavljanje javnega reda in miru v središču prestolnice. Skupaj s strokovnim sogovornikom, sociologom, je analiziral tako postopanje protestnikov kot policije. Reportaža dan po protestih je bila zgolj del celostnega in celodnevne poročanja o torkovem dogajanju. Vključno z informativnimi oddajami smo od jutra predstavljali najrazličnejše poglede in analize, med drugim tudi uradno stališče policije.«

Dodatno pojasnilo **varuhinje**:

»Pojasnjujem, da zastavljanja kritičnih vprašanj o ravnanju državnih ali javnih služb in organov nikakor ni mogoče razumeti kot nasprotovanje tem službam in organom. Ni upravičeno pričakovati, da bi medij pritrjeval kateri koli strani ali mehanično sporočal le stališča organov. Dolžan je predstaviti različne plati, da si občinstvo o dogajanju ustvari svoje mnenje. Končno mnenje o strokovni ustreznosti bodo naposled povedali pristojni. Razumem pa, da si gledalci in poslušalci, ki slišimo le segment poročanja, lahko ustvarimo vtis, da je kakšen od vidikov spregledan, podcenjen ali neustrezno prikazan. Razumem tudi – kar iz dneva v dan razberem iz odzivov občinstva – da si gledalci in poslušalci mnenje o videnem/slišanem ustvarjamo tudi na podlagi lastnih prepričanj. Gre za t. i. horizont pričakovanja. V odzivih se pokaže tako, da na isto programsko vsebino prejmem kritiko in pohvalo, ali pa kritiko z dveh plati – eni menijo, da je bila vsebina preostra, drugi preblaga. Kot rečeno: pomembno je, da uredništva slišijo vse te glasove in jih v največji meri upoštevajo.«

Komentiranje aktualnega dogajanja

Poslušalec **A. G.** je pisal zaradi oddaje Centrifuga, 8. oktobra, v kateri je tedensko aktualno dogajanje v Sloveniji komentiral Gorazd Rečnik.

»V prispevku novinar Val202 govori o prekomerni uporabi sile slovenske policije na ulicah v Ljubljani. Ne omenja, ali je spremljal sam dogajanje. Povedati je treba, da se ljudje od torka do petka zbirajo na protestih preko obvestil na Facebooku, organizatorji niso znani tako, da za posledice divjanja (razbita stekla, zažgane kante za smeti, popisane fasade, poškodovana vozila itd...) po mestu ni odgovornih oseb. Prijavljeni protesti so dovoljeni po ustavi, vendar pa ta pravica do protestiranja ne sme posegati preko pravice prebivalcev Ljubljane, da imajo vso pravico do mirnega, varnega življenja v mestu.«

Urednik Dnevno-aktualnega programa Vala 202 **Luka Hvalc** je odgovoril:

»Oddaja Petkova centrifuga je komentiran pregled tedna, gre za analizo in pregled dogajanja, ki vsebuje tudi mnenje avtorja, ki ga žanr komentarja dopušča. Avtor Centrifuge 8. 10. 2021 je izjemno izkušen novinar, ki na terenu že dolga leta raziskovalno-novinarsko spremlja različne proteste in zna umestiti v ustrezen kontekst tako odzive protestnikov kot odzive represivnih organov. Avtor je pri komentiranju po mnenju uredništva upošteval ustrezne novinarske standarde in svoje mnenje podkrepil z dejstvi, izborom reprezentativnih izjav in premišljeno uporabo jezikovnih/zvočnih prijemov.«

Varuhinja je dodala:

»Menim, da je urednik ustrezno pojasnil žanr, kontekst in fokus programske vsebine. Sama lahko dodam splošno pojasnilo, da več uredništev RTV Slovenija pripravlja tedenske preglede notranjepolitičnih oz. mednarodnih dogodkov, ki so po zasnovi in izvedbi – komentar. Na Radiu Slovenija sta npr. takšna Centrifuga in Labirinti sveta, na Televiziji Slovenija pa Utrip in Zrcalo tedna. V teh oddajah avtorji izstopajoče dogodke tedna analizirajo in interpretirajo ter povzamejo z avtorskimi prijemi, ki obsegajo tudi glasbeno in grafično opremo. Pri komentarju gre za subjektiven novinarski žanr, za katerega veljajo drugačne zakonitosti kot za objektivne novinarske žanre, ki ne dopuščajo elementov subjektivnega. Bistveno pa je, da novinar pri komentarju izhaja iz dejstev, da mnenj ne izreka na način, kot bi šlo za splošno sprejeto in neizpodbitno dejstvo ter da poklicno sodbo, če jo izreče, argumentira. S komentatorjevimi ocenami, mnenji in sodbami se lahko strinjamo ali pa tudi ne, saj imamo kot gledalci oz. poslušalci na isti pojav/dogodek lahko povsem drugačen pogled. V primeru, ki vas je zmotil, ko je komentar odprl vprašanje ev. prekomerne uporabe policijske sile, je treba upoštevati, da še ni na voljo izsledkov neodvisne preiskave, zato je tembolj razumljivo, da si lastno mnenje ustvarjamo na podlagi osebne percepcije oz. tega, kar vemo. Dodajam, da se o komentiranju in žanrskih pravilih večkrat pogovarjam z

uredništvu, saj gre za enega najzahtevnejših žanrov, ki se ga smejo lotevati le najizkušenejši novinarji, nedoslednosti pa upravičeno sprožajo kritike občinstva.«

Globalna vas: namesto o Kitajski o Sloveniji, drugič

Poslušalec **J. K.**, ki je septembra pisal v zvezi z oddajo Globalna vas (gl. [septembrsko poročilo](#), str. 32), je menil, da bi bilo v obravnavi zadeve treba upoštevati celotno programsko vsebino, poleg oddaje Globalna vas, 23. septembra, tudi napoved oz. odpoved te oddaje.

»... v vašem odgovoru ne omenjate komentarja voditelja na koncu oddaje, ki ga v posnetku na [Globalna vas](#) ne zasledim, ker se posnetek konča pred tem komentarjem, čeprav je del oddaje. Komentar je stanje v Sloveniji prikazal v najslabši možni luči, posebej negativno je opisal vlado kot diktatorsko in nedemokratično. Te opazke sploh nimajo zveze s temo oddaje, ampak nesramno blati vlado in koalicijo. Take kratke opazke so najbolj sugestibilne za večino poslušalcev, ki nimajo dostopa do resničnih dejstev in primerjav.«

Iz odgovora **pisarne varuhinje**:

»Na podlagi vašega dodatnega opozorila se je varuhinja podrobno seznanila z vsebino celotnega obravnavanega programskega pasu – kaj je bilo rečeno in kako, ali je bila pred in po pogovoru s Slovencem, ki živi na Kitajskem, pravilno izpeljana t. i. mnenjska intervencija ali pa je šlo za mešanje s komentarjem, ki ima drugačne žanrske zakonitosti. Opazila je, da vsebina, ki vas je zmotila, ni bila posredovana na način, iz katerega bi bilo občinstvu nedvoumno jasno, kaj je navajanje dejstev in kaj novinarjev osebni komentar. Vnovič je pisala odgovornemu uredniku Vala 202 **Nejcu Jemcu** in ga spomnila na dosedanja priporočila glede zamejitve mnenjske intervence (t. j. sprotne opombe ob dnevnih aktualnostih, podane v specifičnem voditeljevem slogu) in komentarja (t. j. novinarskega subjektivnega žanra, v katerem se poda ena od možnih razlag oz. eden od možnih pogledov na neko temo). **Odgovorni urednik** je potrdil, da razmejitve v konkretni vsebini ni bila dovolj jasna. Glede te dileme je odgovoril:

»Voditelj bi povedano lahko oblikoval skladneje z merili za mnenjske intervence v radijskem programu. Izrečeno po formatu namreč obvisi nekje med intervenco in komentarjem. Menim, da gre pomemben del razloga iskati v vodenju programa v živo, zaradi česar vse izrečeno ni nujno vedno tudi popolnoma preiščeno, saj za to enostavno ni časa. To seveda ni opravičilo, je pa objektivna okoliščina. V uredništvu se bomo o kritiki poslušalca pogovorili, z načrtovanjem vsebin in predhodnimi debatami med ustvarjalci programa in uredniki pa se bomo poskušali nepopolnostim čim bolj izogniti.«

Uredniškemu pojasnilu dodajamo splošno pojasnilo varuhinje, ki zadeva slogovne in avtorske pristope voditeljev, in sicer, da je v etru javnega medija pomembno nastopati z zavedanjem, da se nagovarja raznovrstno občinstvo, z različnimi pogledi, predstavami, prepričanji in pričakovanji ter tudi političnimi preferencami, ki jih je

treba spoštovati. Ko gre za poklicno pravilno ravnanje pa je vselej treba – poleg izostritve fokusa in konteksta – dosledno upoštevati pravila žanra. Če vzamemo kot primer komentar, je varuhinja v preteklosti pojasnila, da je pri navajanju dejstev, ki so izhodišče komentarja, treba biti kar se da natančen, izrečeno mnenje pa je komentator dolžan konkretno argumentirati in pojasniti (gl. npr.: [poročilo za april](#) str. 24 in [poročilo za maj](#) str. 26). Pravila pa ima tudi t. i. mnenjska intervencija, ki komentar posnema (gl. npr. [poročilo za december 2020](#), str. 26).

Varuhinjo veseli, da bodo v uredništvu znova spregovorili o (ne)prestopanju meje med intervenco in komentarjem ter tako sledili njenim priporočilom glede programskih standardov, upoštevanja žanrskih zakonitosti in upravičenih pričakovanj občinstva.«

III. SPLOŠNO

Glasba na Radiu Slovenija: analiza o raznolikosti ponudbe

Občinstvo se pogosto odziva na glasbeni izbor na programih Radia Slovenija. Odzivi so raznovrstni, od pohval do pritožb. Na Radiu Slovenija so pripravili obširno analizo za daljše časovno obdobje, ki odgovarja na najpogostejša vprašanja:

- kakšen položaj in vlogo ima glasba v programih Radia Slovenija,
- kakšno vlogo in položaj ima v njih slovenska glasba,
- kakšna je glasbena ponudba, kakšni so trendi,
- kakšna je podpora slovenski glasbeni ustvarjalnosti.

Gradivo je bilo pripravljeno za Programski svet RTV Slovenija in vsebinsko obravnavano na oktobrski seji komisije Programskega sveta za glasbo. Gradivo je po varuhinjinem mnenju primer dobre prakse v obravnavi odzivov, a tudi koristen pripomoček za sprotno komunikacijo z občinstvom, ki si vtis o glasbeni ponudbi ustvari na podlagi tega, kar sliši, ne pa na podlagi vsega, kar se predvaja, predvsem pa vsak izhaja iz lastnega okusa. Poslušalci pri navajanju pričakovanj večkrat omenjajo, da bi se moralo predvajati več slovenske glasbe, pri čemer ta izraz pogosto uporabljajo kot sinonim za narodnozabavno glasbo, predvsem pa imajo v mislih skladbe v slovenščini, saj glasbe domačih avtorjev z besedili v tujih jezikih ne štejejo za slovensko glasbo.

Analiza dejanske glasbene ponudbe na programih Radia Slovenija je objavljena kot **PRILOGA 2** na str. 52.

Čestitka ob obletnici, pohvale za pogovorni oddaji in glasbo

Poslušalka **I. G.** je čestitala ob 93. rojstnem dnevu Radia Slovenija in posebej pohvalila glasbo na Valu:

»Moram priznati, da ste se popravili pri izboru glasbe, da bolj upoštevate našo rock generacijo, za katero mislim, da tvori največ vaših poslušalcev. Pa naj kdo reče karkoli, rock pomaga tudi pri premagovanju korona težav.«

Oktober so v varuhov nabiralnik prispele še tri pohvale za septembrske oddaje Vroči mikrofoni Vala 202 (Odločitev za ukrep PC v javni upravi ni nastal na pobudo strokovne skupine, 28. 9., avtorica Jana Vidic; Cepljenje in neželeni učinki, 29. 9., avtor Gorazd Rečnik):

»Ob tej priliki še ena pohvala novinarja Gorazda Rečnika v prispevku v Vročem mikrofoni, o stranskih učinkih po cepljenih. V pogovoru z dvema zdravnicama iz NIJZ je bil pri spraševanju jasen in konkreten.« (T. P. G.)

»želela bi izraziti pohvalo nad delom vaših novinarjev Jane Vidic in Gorazda Rečnika. V zadnjih dveh oddajah Vročega mikrofona (Odločitev za ukrep PC v javni upravi ni nastal na pobudo strokovne skupine, Cepljenje in neželeni učinki) sta pokazala veliko mero strokovnosti in pravega novinarstva. Nič senzacionalnosti, le poglobljeno strokovno delo z vmesnimi vprašanji in podvprašanji.« (T. K. – sonaslovljeno)

»Tudi moje pohvale Jani Vidic. Ob tem pohvalim še oddajo z Gorazdom Rečnikom. Mislim, da so pohvale zaradi tega, ker niso podcenjujoče do gledalcev/poslušalcev, gledalci/poslušalci nočemo znanosti jemati kot dogme, ampak kot večno spraševanje in dvom, ker se tudi pojem znanosti skozi leta spreminja. Sama sem pa sicer naveličana vedno istih 5 ljudi iz "stroke" dan na dan, ki menjavajo mnenja večkrat na teden, zato jih zaradi skrbi za lastno zdravje ne poslušam več, če je le možno.« (A. B.)

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Opozorila glede napak in lapsusov

Mehanski prevod?

Bralka **A. H.** je opozorila na članek, v katerem je bil tudi stavek v popačeni slovenščini, iz česar je sklepala, da gre za samodejni mehanski prevod (»Facebook, Instagram in Whatsapp po največjem izpadu do zdaj znova delujejo«, objavljeno 4. oktobra 2021).

»Kako je mogoče, da MMC objavi kaj takšnega: "Na spletna stran dwnndetector, ki sledi izpadom strežnikov, v zadnjih 24 urah je prejel 126.000 poročil s Facebookom, 9.900 s Facebookovim Messengerjem in 96.000 z Instagramom." Mehanskega prevajanja je toliko, da bodo bralci/poslušalci dokončno izgubili čut za materni jezik.

Protestiram proti tej malomarnosti kot pedagoška delavka in ljubiteljica našega jezika.«

Pojasnilo urednice Uredništva za nove medije, **Kaje Jakopič**:

»Res se je mudilo, zato je bila očitno za nekaj trenutkov vidna ta napaka, zdaj sicer tega ni več v tekstu. Sicer nimamo strojnega prevajanja, naj pa ob tem dodam, da v primerjavi s kolegi v drugih uredništvih, v našem uredništvu sploh nimamo prevajalcev in novinarji poleg novinarskega dela tudi vse sami prevajajo. Včasih zaradi hitrosti ostane tudi kakšna napaka, ki pa se praviloma mora hitro popraviti.«

Dodatno pojasnilo **pisarne varuhinje**:

»Ob tem dodajamo, da se zaposleni na RTV Slovenija zavedajo poslanstva, ki ga javni medij ima pri skrbi za jezikovno in govorno kulturo. V vseh večjih uredniških programskih ustvarjalcem pomagajo jezikovni svetovalci – lektorji, tudi v Multimedijem centru, vendar članke, zaradi narave spletnega novinarstva, pregledajo naknadno, po objavi.

Če boste v prihodnosti opazili napake v člankih (jezikovne, podatkovne itd.) predlagamo, da uporabite gumb »Prijavi napako«, ki je ob vznožju vsakega članka. Tako bodo v uredništvu najhitreje seznanjeni z vašim opozorilom in bodo napako, če do nje pride, tudi najhitreje odpravili.«

Nepravilnost v naslovu

Bralec **J. V.** je opozoril, da je naslov članka glede prekinitve cepljenja z določenim cepivom na Švedskem in Danskem zavajajoč in nepopoln (»Švedska in Danska prekinjata cepljenje s cepivom Moderne za mlajše«, objavljeno 6. oktobra 2021).

»Naslov članka je zavajajoč, ker trdi, da sta državi prekinili cepljenje z Moderno, v resnici pa sta prekinili samo cepljenje mladih, kar je precej manj kot polovica prebivalstva. Naslov ustreza definiciji clickbaita, kar se je v preteklosti že dogajalo in sem na to že opozoril. To se ne bi smelo dogajati, še posebej ne pri tako občutljivi temi.«

Naslov članka je bil ustrezno dopolnjen.

Napaka v spolu

Bralec **M. P.** je opozoril, da je bilo v članku o finančnem dogajanju v pandemiji napačno zapisano, da je na čelu ameriške banke Citigroup moški, dejansko pa je ženska (»Banke z rekordnimi dobički, bitcoin spet nad 60 tisoč«, objavljeno 17. oktobra).

»"Okrevanje po pandemiji še naprej podžiga podjetniško in potrošniško zaupanje," je povedal od marca prvi mož banke Citi Jane Fraser. Zgrozen sem, da v 21-em stoletju berem tako seksisticne komentarje. Jane Fraser seveda ni moski, kar je vec kot očitno ze iz samega imena. Je ena prvih zensk na tako pomembnem položaju v ameriskih bankah.«

Urednica Uredništva za nove medije **Kaja Jakopič** je sporočila, da je novinar napravil napako in jo kasneje tudi popravil; članek tudi vsebuje informacijo o naknadnem popravku.

Nenatančnost: stanovanja, ne naselbine

Bralec **J. S.** je opozoril na napako v članku o gradnji izraelskih novih domovanj (»Izrael namerava na Zahodnem bregu zgraditi 1355 novih domovanj«, objavljeno 24. oktobra).

»Brez pretiravanja o novih izraelskih "naselbinah" (v naslovu članka v MMC in vsaj še enkrat v članku) bi že informacija o novo načrtovanih "stanovanjih" bila dovolj alarmantna in ne bi škodila verodostojnosti RTVS.«

Varuhinja je odgovorila, da je šlo za lapsus, ki je že bil popravljen, beseda »naselbine« je bila zamenjana z besedo »domovanja«.

Neprimerna simbolična fotografija

Bralec **R. Ž.** se je odzval na fotografijo, s katero je bil opremljen članek o družinskem nasilju v rubriki črna kronika; menil je, da je neprimerna in nepietetna.

»Menim, da prva fotografija, ki je na tej strani <https://www.rtv slo.si/crna-kronika/poskusa-umora-v-postojni-osumljen-24-letnik/597201> priložena tragični novici o poskusu umora, v katerem je bila oseba večkrat zabodena in je bilo ogroženo njeno življenje, ne sodi na portal javno financirane medijske hiše. S takimi spremljevalnimi fotografijami se RTV-Slo spušča na raven tabloidnega poročanja. Mimogrede, še malo zgodovine. Ta fotografija je priložena tudi k članku iz leta 2016 na povezavi <https://www.rtv slo.si/crna-kronika/novogoricanko-naj-bi-poskodoval-nekdanji-partner/401696> Temu članku iz leta 2016 je bila takrat, ko je bil objavljen, izvirno priložena neka druga, še bolj neokusna fotografija, in sicer fotografija s krvavim umivalnikom in krvavim nožem v njem. Takrat sem glede tiste spremljevalne fotografije poslal pritožbo tedanjemu varuhu (L. Ambrožič) in v odziv na pritožbo je bila tista fotografija zamenjana s to fotografijo, ki je zdaj priložena tudi tokratnemu članku. Meni se ob poročanju o umoru ali poskusu umora vsekakor zdi tudi ta fotografija neokusna in neprimerna za resen informativni medij, saj iz tragičnega dogodka dela štos. S tem me Rtv-jevo prilaganje takih fotografij navaja na misel, da se na RtvSlo o takih dogodkih poroča bolj zaradi senzacionalističnosti in večanja branosti kot zaradi informiranja. (Mogoče ima sicer tovrstna črna kronika res precej nizko informacijsko vlogo, ampak če je tako, potem bi bilo na RtvSlo verjetno bolj smiselno razmisliti o njeni ukinitvi.)«

Kaja Jakopič, urednica Uredništva za nove medije:

»Vsaka novica na spletu mora vsebovati fotografijo, zato moramo tudi ob novicah iz rubrike črna kronika objavljati fotografije. Ker pri novicah o umorih lahko objavljamo samo simbolične fotografije, naši novinarji nimajo veliko možnosti pri izbiri fotografij, tudi zato, ker smo omejeni z naborom fotografij, za katere imamo pridobljene

avtorske pravice. Ravno zaradi tega se kdaj tudi odločijo in poiščejo fotografijo, ki ni identična vsem prejšnjim simboličnim fotografijam v novicah iz črne kronike.

Tudi pod fotografijo, ki jo uporabnik omenja, je jasno napisano, da gre za simbolično fotografijo.«

Varuhinja je v komunikaciji z uredništvom izrazila mnenje, da z vidika informativne vrednosti, ilustrativnosti, kot tudi pietetnosti objavljena fotografija ni najboljša izbira.

I. UPORABNIŠKE VSEBINE

Komentiranje na rtvslo.si

Varuhinja je prejela sedem pritožb glede moderiranja komentarjev na spletnem portalu rtvslo.si. Pritožnikom je posredovala standardno pojasnilo s povezavo na veljavni kodeks s pogoji uporabe in jim v branje predlagala rubriko s pogostimi vprašanji in odgovori. Varuh v odnos med uporabniki oz. avtorji uporabniških vsebin in moderatorji poseže le, če pritožnik posreduje svoje uporabniško ime in predloži dotedanjo komunikacijo z moderatorji; v takšnih primerih preveri, kako je prišlo do kratkega stika in kako ga je mogoče rešiti.

Varuhinja je bila seznanjena z načrti MMC, da bodo za večino komentarjev uvedli predmoderacijo, kar pomeni, da bodo komentarji pregledovani pred objavo, ne pa – kot je bila dosedanja praksa – po objavi in predvsem na podlagi opozoril bralcev (prek gumba Prijavi neprimerno vsebino).

Varuhinja je opazila tudi izboljšavo, in sicer, da je na vstopni strani za komentiranje novic po novem – poleg povezav na kodeks, pogosta vprašanja in odgovore ter Spletno oko - objavljena tudi povezava na obrazec, prek katerega se lahko uporabniki neposredno povežejo z moderatorji.

II. STORITVE

Novost: [RTV 365](https://365.rtvlo.si/)

Varuhinja je bila seznanjena z uvedbo novega multimedijskega portala RTV Slovenija, kjer so na enem mestu zbrane vse RTV-vsebine, dodatno pa je na voljo tudi Filmoteka. Portal [365 RTV](https://365.rtvlo.si/) (<https://365.rtvlo.si/>) je uporabnikom na voljo od 14. oktobra in bo postopno v celoti nadomestil dosedanjih spletni arhiv RTV 4D.

RTV SLOVENIJA

I. SPLOŠNO

Srečanje predsednikov Slovenije in Italije

Dva pisna odziva sta vsebovala vprašanje, ali je javni medij prek svojih medijskih kanalov – radijskega, televizijskega in spletnega – v zadostni meri informiral o srečanju slovenskega in italijanskega predsednika v Novi Gorici, 21. oktobra. Ker gre za dilemo, ki se nanaša na več uredništev, je tematika predstavljena v poglavju o RTV Slovenija.

»Sem pogledala italijanski RAI, ki poroča o srečanju Pahorja in predsednika Matarelle danes, na vaši spletni strani pa ne duha ne sluha o tem. Na strani RAI je kot ena najbolj važnih novic. Res boli vaša pristranskost. Kdro ni za vas, ne obstaja. Velika je vaša odgovornost za to s čimer hranite naš slovenski narod. Žal sem vsak dan bolj razočarana.« (M. M. S.)

»Za veliko večino, ki živimo na Goriškem, je bil to poseben dogodek, državnega in državniškega pomena. Po stoletjih bojov za Slovenstvo na tem območju, ki so jih doživljali naši pradedje, dedje in starši, je končno nastopil čas, ko se s sosednjim italijanskim narodom gledamo enakovredno in enakopravno.

Ob koncu včerajšnjega dne sem opravil lastno analizo poročanja. Vsi pomembni italijanski mediji so v večernih TV poročilih ob 20. uri kot prvo vest objavili srečanje v Novi Gorici in Gorici. To so objavili: RAI 1, RAI 2, RAI 3, Canale 5. Spletna dnevnik Il Piccolo in Messagero Veneto, ki pokrivata dogajanje v Furlaniji Julijski Krajini, sta imela ves dan živ prenos dogajanja. Gre za 60 milijonsko državo, kjer se mestece Gorica (it. Gorizia) na TV kanalih znajde enkrat na nekaj let.

Na tem mestu pa trčimo ob poročanje Vaše nacionalne RTV hiše. V radijski oddaji Dogodki in odmevi ob 15.30, ki jo redno poslušam, ni bilo niti besede o tem srečanju. Na TV Dnevniku ob 19.00 ste manjši prispevek objavili šele v 26. minuti dnevnika (tako kot komercialna POP TV).

Na portalu MMC pa ta novica sploh ni bila izpostavljena na prvi strani. Bila je umeščena pod rubriko "Drugo".

Kot sem že dejal, ni moj namen soditi o uredniški politiki. **Toda popolna ignoranca takega dogodka (s strani vseh RTVSLO medijev), ki ima državniški pomen, je zame (in za moje kolege in prijatelje, s katerimi sem o tem govoril) nerazumljiva. Ne znam si razložiti, zakaj se je to zgodilo.** Prvič se je državno odlikovanje predsednika podeljevalo izven Ljubljane. Z minimalističnim poročanjem o tej, za zahodni del Slovenije zelo pomembnem dogodku, pa ste jasno pokazali ozko in centralno usmerjenost javnega medija. Po mojem mnenju je to zelo slabo. Slovenija ni samo Ljubljana in dogajanje v njej (čeprav mi je mesto ljubo, ker sem tam študiral).

Ljudje imamo dovolj neprestanih poročanj o vsakem (še tako banalnem oz. bagatelnem) dogajanju v tej ali oni politični stranki. Tega je enostavno preveč, manjka pa tematik, ki bi presegale ozke okvire slovenske politike. Povezava v čezmejni, mednarodni prostor je vsekakor ena od teh tem. Če pa se na tem prostoru znajde

predsednik republike (kdorkoli je že to), je to tema, ki, po mojem prepričanju, vedenju in znanju, sodi v prvo minuto TV Dnevnika, radijskih poročil ali na prvo stran spletnih portalov.« (P. M.)

Odgovor v. d odgovornega urednika Informativnega programa TV Slovenija **Manice J.**

Ambrožič:

»Srečanje smo napovedali v Jutranjih poročilih, v Prvem dnevniku ob 13h je bilo javljanje iz Nove Gorice prva novica, v živo smo se z dogodka oglasili tudi v Poročilih ob 17h. V TVD smo pripravili prispevek, v Odmevih pa temo s pogovorom s senatorko v italijanskem parlamentu Tatjano Rojc. Na TVSLO 3 smo zvečer ob 20.56 objavili povzetek obiska z obema osrednjima govornoma v skupni dolžini 26 minut in 21 sekund. Dogodka nikakor nismo ignorirali, ob postavljanju vrstnega reda prispevkov in tem v oddajah pa imajo vsi uredniki pogosto, pravzaprav vsak dan dileme. S čim začeti in kam uvrstiti katero temo? Vsak urednik se odloča v skladu svojo avtonomno strokovno presojo. Dogodek je bil pomemben in zato smo ga uvrstili v vse naše oddaje, na terenu sta bili dve naši ekipi.«

Odgovor odgovornega urednika Prvega programa Radia Slovenija **Danijela Posleka:**

»Hvala za dopis in tudi temeljito argumentacijo o pomenu poročanja ob obisku predsednikov v Novi Gorici. Nikakor pa se ne morem strinjati z oceno, da je šlo za popolno ignoranco dogodka. Uredniška odločitev informativnega programa Radia Slovenija je bila, da ima dogodek veliko težo, zato smo ga napovedali že v četrtek zjutraj v osrednji jutranji informativni oddaji Druga jutranja kronika. O njem smo poročali tudi v poročilih na Prvem programu in v novicah na Valu202. Prav tako smo ga še isti dan osvetlili v večerni informativni oddaji Radijski dnevnik. Obenem pa želim pojasniti, da je povsem napačen zaključek, da konkreten dogodek ignoriramo, če ga ne omenimo v Dogodkih in odmevih, ki so vsak dan ena izmed sedmih informativnih oddaj.«

Primer odgovora **varuhinje**, v katerem je med drugim zavrnila očitke o spregledu dogodka:

»Ker spremljate radijske in televizijske programe ter spletno stran RTV Slovenija, mi ni treba posebej poudarjati, koliko vsebin se vsak dan posreduje prek vseh treh medijskih kanalov. Povsem razumljivo je, da gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin ne moremo pogledati, poslušati in prebrati vsega, kar se objavi, zato si vtis ustvarimo na podlagi tega, kar vidimo, slišimo in preberemo – in to je praviloma le majhen del celotne produkcije. Ta uvod zapisujem zato, ker vaš očitek o ne-poročanju o srečanju slovenskega in italijanskega predsednika v Novi Gorici, 21. oktobra, ni utemeljen. Razumem pa, da ste si tak vtis ustvarili zato, ker vsebina v oddajah, ki jih spremljate, ni bila posredovana na način oz. v obsegu, kot ste pričakovali.

Kaj je bilo dejansko objavljenega?

- Na **TV Slovenija** sta ekipi Informativnega programa TV Slovenija o dogodku poročali v vseh dnevnoinformativnih oddajah, od Jutranjih poročil (z napovedjo dogodka) do Odmevov (z nadgraditvijo s pogovorom);

- na **Radiu Slovenija** so prvi širši prispevek o srečanju pripravili ob 7.00, zadnjega ob 18.30, vmes in kasneje pa novice;

- spletna novica na portalu **rtvslo.si** (MMC) je bila objavljena ob 13.59 in se je osveževala oz. dopolnjevala z AV gradivom vse do večera: [Srečanje slovenskega in italijanskega predsednika v pozdrav EPK-ju 2025 - RTVSLO.si](#).

Glede umestitve je urednica uredništva za nove medije Kaja Jakopič sporočila, da je bil članek objavljen na vstopni strani rtvslo.si in na podstrani Slovenci v sosednjih državah. Ker je srečanje potekalo v kontekstu EPK 2025, so ga uvrstili v sekcijo Kultura, saj rubrike EPK 2025 še nimajo aktivne.

Dnevni lok radijskega in televizijskega poročanja pa sta pojasnila odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija Danijel Poslek in v. d. odgovorne urednice Informativnega programa TV Slovenija Manica J. Ambrožič – njuna odgovora v integralni obliki kopiram spodaj.

Iz odgovorov boste razbrali uredniški pogled, ki mu težko kar koli dodam.

Dejstvo je, da uredniki iz dneva v dan tehtajo, kateri novice nameniti največjo pozornost in največji poudarek ter kako zagotoviti, da se v posameznih dnevnoinformativnih oddajah najde dovolj prostora za raznovrstne vsebine, od domačih do tujih, od političnih in gospodarskih do družbenih in kulturnih, od najbolj pomembnih do takšnih, ki ne vzbujajo pozornosti, a so vseeno zanimive. To je namreč naloga, ki se postavlja pred novinarje in urednike javnega medije, okvir zanjo pa so Programski standardi ter Poklicna merila in načel novinarske etike RTV Slovenija. Včasih je sta izbira in razporeditev logični in se oddaja, sestavi kar sama, kot rečemo v žargonu, večinoma pa je treba z različnimi sili presejati dnevno bero dogodkov in se naposled čemu tudi odreči. Ali so se uredniki v konkretnem primeru odločili prav? So meddržavna srečanja a priori dogodki dneva, ki sodijo v vsako oddajo oz. na vrh vsake oddaje, čeprav gre za neformalen dogodek, ki ima predvsem simbolni pomen? Ali pa dati prednost notranjepolitičnim ali družbenim aktualnostim, po načelu širše informativne vrednosti ali ocene konsekvenc, ki jih ima lahko nek dogodek v političnem ali vsakdanjem življenju. Kdaj ima tisto, kar je najpomembnejše za italijansko javnost, enako težo tudi z vidika slovenske javnosti? Kot rečeno, absolutnega ali samoumevnega odgovora ni. Občinstvo pa upravičeno pričakuje, da je tehtanje opravljeno strokovno in preiščeno, z argumenti ter tako, da ne vzbuja vtisa o namernem spregledu ali podcenjevanju ali ozkosti. To je tudi temelj zaupanja in kredibilnosti.

Verjamem, da bo tudi vaše sporočilo prispevalo k notranji razpravi o tem, predvsem pa k zavedanju med programskimi ustvarjalci, kako pozorno in zahtevno in raznovrstno občinstvo nagovarjajo.«

PPN za 2022: Proti krajšanju oddaj in ukinitvi Političnega s Tanjo Gobec

Varuhinja je prejela tri odzive na osnutek Programsko-produkcijskega načrta za l. 2022. Dva sta se nanašala na ukinitve oddaje Politično s Tanjo Gobec, eden na krajšanje informativnih oddaj na TV SLO1.

»Pišem vam v zvezi z odločitvijo vodstva RTV, da ukine oddajo Politično s Tanjo Gobec. Odločno protestiram proti tej odločitvi: omenjena oddaja je odlična, in kot vem iz kroga mojih znancev, tudi zelo gledana. Voditeljica izbira aktualne in relevantne teme in dobre sogovornike. Skozi vprašanja jih vodi vljudno in odločno hkrati, ne da bi jih ovirala pri izražanju njihovih mnenj, v smislu, da oba sogovornika prideta enakopravno do besede in se držita tematike (čeprav nekateri sogovorniki skušajo monopolizirati čas, ki je na razpolago).« (M. P.)

»Ne strinjam se s predvideno ukinitvijo nedeljske oddaje ob TV Dnevniku Politično s Tanjo Gobec. Oddajo, ki je vedno pripravljena časovno optimalno, strokovno in politično korektno, ocenjujem kot zanimivo popestritev TV Dnevnika, ki sem se ga zato ob nedeljah posebej veselila in pričakovala. Prosim, da v okviru svojih možnosti uveljavljate moj predlog, da se navedena oddaja ne ukine.« (M. Z.)

»Še najbolj pa me je šokiralo krajšanje minutaže Odmevov. Kot nam je vsem znano Odmevi že leta prejemajo Viktorje, katere podeljujejo gledalci, kot najbolj gledani oddaji. Absolutno mi ni jasno, kje je torej razlog za skrajšanje te informativne oddaje.

Verjamem, da se pojavljajo tudi finančne težave, vendar jaz osebno (in verjetno še marsikdo), bi se strinjala s povišanjem naročnine v prid ohranitve trenutno obstoječe programske sheme. Tako pa se leta in leta dograjevan in prilagojen program gledalcem, sedaj naenkrat ruši. Bojim se, da se bo s temi spremembami TVS izenačila s komercialnimi televizijami.« (I. R.)

Varuhinja je z odzivi seznanila vodstvo TV Slovenija in uredništvo Informativnega programa. Gledalci so prejeli naslednje pojasnilo **pisarne varuhinje**:

»Pojasnjujemo, da varuhinja nima pristojnosti glede programske sheme, vendar pa vsako leto iz odzivov občinstva izlušči nekaj priporočil, ki jih posreduje programskim ustvarjalcem, snovalcem programsko-produkcijskega načrta in Programskemu svetu.

V razpravah vselej opozarja, da je pred vsako bistveno spremembo treba imeti pred očmi občinstvo oz. ustaljene gledalske, poslušalske in bralske navade. Zato svari pred ad hoc, prenagljenimi in radikalnimi posegi v sheme, npr. premik s programa na program, nove urnike, krajšanje oddaj, krnitev vsebin, ukinjanje oddaj itd.. Zaveda pa se, da so spremembe sestavni del medijske produkcije in da si jih želi tudi občinstvo –

pač glede na osebne preference, želje, okus in zanimanja, generacijsko pripadnost itd.

Glede programsko-produkcijskega načrta za prihodnje leto je varuhinja v fazi obravnave osnutka pristojne opozarjala na pomen ohranitve oddaj, v katerih se goji dialog. Končno verzijo Programsko-produkcijskega načrta za leto 2022 bo potrjeval 29-članski Programski svet, ki v imenu javnosti upravlja zavod RTV Slovenija.«

Covid-19: poročanje RTV Slovenija v oktobru

Varuhinja je tudi oktobra prejela več sporočil, v povezanih s poročanjem različnih medijev RTV Slovenija o koronavirusni epidemiji, vladnih ukrepih za preprečevanje širjenja bolezni in cepljenju. Primer:

»Nisem propaganda za karkoli, vendar kot starejša oseba in moja družina zelo občutimo vso realnost covidu:
- podaljševanje čakalnih vrst,
- odpovedovanje kontrolnih specialističnih pregledov (dr. internisti so na covid oddelkih),
- veliko število preminulih,
- težke posledice sorodnikov po prebolelem covidu.« (A. R.)

Na splošne odzive, z zatrjevanji o premajhni ali pretirani podpori ukrepom, je varuhinja podajala splošne odgovore in pritožnikom predlagala branje članka Pogovorimo se o covidu in vlogi RTV (gl. poročilo za oktober ali <https://www.rtv slo.si/varuh/mnenja-in-priporocila/pogovorimo-se-o-covidu-in-vlogi-rtv/596457>).

V nadaljevanju je nekaj primerov konkretnjših odzivov s konkretnjšimi odgovori. Gledalec in bralec RTV-vsebin je pisal glede razlage števil in njihove predstavitve.

»Po mojem mnenju in mnenju vseh, ki sem jih o tem povprašal, bi bilo relativiziranje podatkov o Covid 19 (število okuženih, hospitaliziranih, na intenzivi, umrli, ...) EDINO, kar bi pokazalo pravo sliko otem pri nas in v drugih državah. Predlagam Xpodatek na 100.000 prebivalcev in odstopanje od evropskega povprečja.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»... podatke, ki vas zanimajo, redno objavljajo različni mediji, programi in oddaje RTV Slovenija. Iz dneva v dan jih lahko spremljate tudi na spletu, mdr. na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/zdravje/novi-koronavirus>, in sicer v podatkih o Sloveniji: <https://www.rtv slo.si/stevilke/statisticni-pregled-koronavirusa-v-sloveniji/517212> in v podatkih o Evropi: <https://www.rtv slo.si/zdravje/novi-koronavirus/zemljevid-evrope-glede-na-tveganje-z-okuzbo/537587>. Če vas zanimajo primerjave z različnimi državami sveta, lahko uporabite podatke in primerjalnike na tej povezavi: <https://covid-19.sledilnik.org/sl/world>; na te podatke in primerjave se sklicujejo novinarji, ko poročajo o covidu.«

Pritožnica **K. T.** je menila, da poročanje RTV SLO ne odseva skrbi, dilem in stališč nasprotnikov ukrepa PCT.

»Škoda mojega in vašega časa. Samo ponavljate novice drugih, nimate pa sploh nobene želje prisluhniti 500.000 ljudem, ki nas ZELO omejuje PCT. Sploh vas ne zanima, da smo žrtve zdravi ljudje, samo predvajate izjave nekih naših "strokovnjakov", ki jih je že davno povozil čas.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Ne vem, katere medije RTV Slovenija spremljate (radio, splet, televizijo) in katere programe oz. kako pogosto. Trditi, da se o epidemiji ne poroča z različnih zornih kotov, bi bilo povsem netočno. Povsem pa se zavedam, da gledalci, bralci in poslušalci RTV-vsebin ne gledamo, beremo in poslušamo vsega, kar se ustvari v okviru javnega medijskega servisa, zato razumem, da si posameznik lahko ustvari tudi vtis o tem, da javni medij nasprotuje epidemiološkim ukrepom ali da jih propagira – od občinstva namreč prejemam obe vrsti očitkov.

V septembru sem prejela veliko odzivov, ki se z različnih zornih kotov dotikajo programskih vsebin, povezanih z epidemijo, zato sem o tem pripravila strnjeno razmišljanje oz. skupno poročilo. Preberete ga lahko na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/varuh/mnenja-in-priporocila/pogovorimo-se-o-covidu-in-vlogi-rtv/596457>. Upam, da bo občinstvu pomagalo pri razumevanju dilem javnega medija, programskim ustvarjalcem pa pri razumevanju pričakovanj občinstva. Kot boste lahko prebrali, poročilo vsebuje več priporočil. Verjamem, da boste v njem našli tudi odgovore na vaše dileme.«

Gledalka **B. F.** je menila, da v TV-oddajah prevečkrat gostuje nekdanji Dušan Keber, nekdanji zdravstveni minister in zdravnik.

»Ali na RTV ne najdete druge (bolj) kompetentne sogovornike kot večnega in stalnega kritika dr. Kebera, ki k boljšemu vzdušju v državi in boljši precepljenosti v državi sam NE prispeva NIC. Ze od začetka epidemije vseskozi samo kritizira, se enkrat kot zdravnik ni pozval sodržavljanov k cepljenju. Je pa pripadnik leve politične opcije in zato ni nepristranski ocenjevalec situacije, kar pa seveda RTV, vasi stalni in konstantni politični večinski opredelitvi, pritiče. Žal. Če bi bila RTV, kot javni medij, politično nevtralna, tudi Janši & Co. ne bi dajali orodja za njegove ostre in včasih tudi neprimerne kritike. Zato upam, da boste za to stanje v državi prevzeli tudi svoj del odgovornosti. Morali ga boste.«

Odgovor je pripravila urednica uredništva dnevno-informativnega programa in oddaje Studio 3, **Nataša Rijavec Bartha**:

»Nekdanji minister Keber je nastopil v Tarči 16.9. in v oddaji Politično 3.10. Ni nastopil dvakrat zapored, nastopil je v dveh oddajah v razmiku dobrih dveh tednov. V

obeh oddajah je bila tematika cepljenje in protesti proti PCT ukrepom. Nekdanji minister, ki ga je gledalec ocenil kot tistega, ki samo kritizira, je na vse pristojne v državi naslovil vrsto konkretnih predlogov za preprečevanje okužb s covidom; med njimi je tudi nujnost prezračevanja stavb, posebej bolnišnic, domov za starejše, šol in vrtcev.«

Gledalec **G. B.** je opozoril, da je na TV-ekranih spet preveč prizorov zabadanja igel.

»Ne čudim se, da se več ljudi ne cepi, saj je vsak prispevek, ki govori o cepljenju proti COVID-19 pospremljen z vsaj 5 do 10 prikazi zabadanja igle, kar je za normalnega gledalca nesprejemljivo. A režiserji oddaj res nimajo nobenega "zrajtala" in pokažejo prav vse, kar snemalci posnamejo?«

Pisarna varuhinje:

»Varuhinja meni, da upravičeno opozarjate na vizualizacijo cepljenja v informativnih oddajah. V preteklosti je odgovorne urednike televizijskih programov že večkrat pozvala k zadržani uporabi tovrstnih posnetkov, ki gledalcem lahko vzbujajo nelagodje, odpor, tudi strah. Tudi vaše sporočilo je varuhinja v anonimizirani obliki posredovala odgovorni urednici Informativnega programa TV Slovenija **Manici J. Ambrožič** in zapisala, da meni, da je tovrstnih posnetkov zoper več, kot bi bilo primerno in sprejemljivo.

Če želite na to temo prebrati več, vas vabimo, da si preberete [članek na to temo](#) na spletni strani varuhinje ter vsebine v mesečnih poročilih za [januar](#) (str. 25), [marec](#) (str. 11) in [maj](#) (str. 10 in 11).«

Ježkova nagrada

Varuhinja je prejela sporočilo **J. M.**, ki se ne strinja s podelitvijo Ježkove nagrade Svetlani Makarovič. Pritožnica je prejela pojasnilo, da Ježkove nagrade od l. 1989 podeljuje Programski svet RTV Slovenija ter povezavo na sporočilo za javnost, ki vsebuje utemeljitev nagrade, seznam dosedanjih nagrajencev in sestavo komisije, ki je o tem odločala.

II. JEZIKOVNA KULTURA

Športni žargon: »fantje in dekleta«

Gledalca **R. M.** je zanimalo, zakaj športni komentatorji pri komentiranju smučarskih tekem športnike in športnice imenujejo »fantje in dekleta«.

»Smučarski tekmovalec star 35 let NI več fant, prav tako tekmovalka stara 32 let ni več dekle. Fantje in dekleta so osebe mlajših let nekje do 20 leta. Potem fant postane moški, dekle pa ženska. Prav tako je pri sporedu navedena oznaka recimo Slalom (m) in ne Slalom (f). Torej, če je navedeno na sporedu Slalom (m), naj komentator govori

o MOŠKIH in ne o FANTIH. Drugače naj bo spored označen Slalom (f). Prosim za pojasnila in opozorite novinarje na ta nesmisel.«

Varuhinja je za pomoč pri odgovoru prosila skupino jezikovnih svetovalcev RTV Slovenija. Vodja skupine **Saša Grčman** je pripravila pojasnilo, da uporabe izrazov »fantje« in »dekleta« pri komentiranju športnih tekmovanj ne odsvetujejo, ampak ju dopuščajo kot dodatni poimenovalni možnosti. Odgovor je objavljen kot **PRILOGA 3** na str. 63.

Izgovorjava imena Resni.ca

Gledalec **M. T.** je vprašal, kako se pravilno izgovori ime neparlamentarne stranke Resni.ca.

»V preteklih dneh smo v poročanju na TV Slovenija lahko slišali dve različici imena Resni.ca: prvo, z upoštevanjem pike ('resni pika ca') ter drugo, kot celovito besedo ('resnica'). Zanima me, na podlagi česa se avtorice prispevkov in/ali napovedovalke odločajo za eno ali drugo različico izgovorjave.«

Fonetik lektor **Rok Dovjak** je odgovoril, da se to ime najobičajneje prebere celovito, kot resnica. Celoten odgovor, pripravljen v sodelovanju z lektorji in fonetiki RTV Slovenija, je objavljen kot **PRILOGA 4**, na str. 64.

Zborna izreka

Ljubljansčina v TV-programih

Gledalec **V. A.** je TV-programu očital ljubljanocentričnost.

»Prisiljen sem plačevati naročnino na RTV Ljubljana. Rekli boste-ne, RTV Slovenija. Ampak-ko poslušam "donse,tkoje..." ugotovim, da kot Primorec sponzoriram Tv program, kjer voditelji "furajo" ljubljansčino, 70% posnetkov ob splošnih prispevkih je iz "najlepšega mesta..", da o oddaji dobro jutro, ki je telo za Ljubljano-mesto, niti ne izgubljam besed.«

Iz odgovora **varuhinje**:

»Kot varuhinja večkrat obravnavam konkretne odzive glede odstopanj od zborne slovenščine v radijskih in televizijskih oddajah. Samo takšni odzivi so tudi koristni, saj se lahko o takšnih upravičenih kritikah neposredno pogovorim z ustvarjalci in jih opozorim na poslanstvo javnega medija. Glede tega večkrat povem, da je javni medij – pri tem imam v mislih vse televizijske kanale in vse radijske programe – steber govornje zborne slovenščine. Zagotovo je v formatih sproščene ali razvedrilne narave zaželeno, da govor ni zelo formalne, zato tudi ni nič narobe z narečnimi prviniami – katere koli slovenske regije. Tudi pri tem pa je treba bdeti nad ločnico med sproščenostjo in nižjepogovorno izreko, prav tako ni sprejemljivo vrivanje »ljubljanščine« kot splošnopogovornega jezika.

Številčnih podatkov, ki jih navajate, ne poznam in ne vem, na katere programe in na katero časovno obdobje se nanašajo, zato jih ne morem komentirati.«

Sproščeno ali nižjepogovorno?

Gledalka **J. Ž.** je opozorila na rabo jezika v razvedrilni oddaji TV Slovenija V petek zvečer.

»Voditeljica govori prevec v narecju, nekako tako: Da se ne bo rabl hvalt..«

Varuhinja je pripombo posredovala uredništvu in odgovorila:

»Povsem se strinjam: sproščeno vodenje v pogovornem jeziku je glede na žanr zaželeno, kar pa ne pomeni odpiranja vrat nižjepogovorni izreki.«

Jezikovne izbire

Izraz Zahodni Balkan

Varuhinji je pisal **J. S.**, ki ne razume pojma Zahodni Balkan, ki se uporablja v informativnih vsebinah RTV Slovenija.

»Zanima me kako je lahko Balkan zahodni če je voditelj na RTV Ljubljana pri poročilih še vedno na voljo gleda ta del sveta proti vshodu, uporablja pa izraz za ZAHODNI BALKAN ko pa vemo da je bilo to področje vedno imenovano kot VSHOD. Daje zmeda še večja pa izraz ZAHODNI BALKAN uporabljajo tudi politiki EU kateri so še nekaj let nazaj imeli ta področja (države) za VSHOD. Upam da se ta naš planet ZEMLJA še vedno vrti tako kakor se je vrtel že tisočletja!«

Iz pojasnila **varuhinje**:

»V geopolitiki se je izraz ZAHODNI Balkan – kar pomeni ZAHODNI del balkanskega polotoka – uveljavil za države nekdanje Jugoslavije, ki niso članice EU (BiH, Srbija, Kosovo, Črna gora, Severna Makedonija), in Albanijo. Pojem VZHODNI Balkan se uporablja zelo redko, običajno z mislijo na državi na vzhodnem delu Balkanskega polotoka, in sicer Romunijo in Bolgarijo.

Kot vemo, je pojem Balkan zelo izmuzljiv ter v zgodovini, geografiji in politiki različno razumljen. V najširšem pomenu besede se kot Balkan štejejo naslednje države na JZ Evrope: Hrvaška, Srbija, Kosovo, BiH, Severna Makedonija, Grčija, Albanija, Romunija, Bolgarija, Črna gora in Turčija ter geografsko tudi del Italije in Slovenije. Nekaj več podatkov o tem najdete na tej povezavi: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Balkan>.«

Je beseda krščan žaljiva?

Bralca **A. Z.** je v članku na rtv slo.si zmotila uporaba besede »krščan«, saj meni, da je slabšalna oznaka za kristjane.

»Ali nimate lektorja, da bi uporabil lepo slovensko besedo kristjan, ki je stilno nezaznamovana?«

Varuhinja v članku ni našla omenjene besede; zaznamovanost besede je preverila v spletnem Slovarju slovenskega knjižnega jezika:

»Povsem mogoče je, da ste na neustrezno uporabo pogovorne besede opozorili tudi uredništvo in da so tam takoj ukrepali. Lahko pa je napako, ki se novinarjem lahko primeri v naglici, že opazil tudi lektor – jezikovni svetovalec. Pojasnjujem, da se spletne novice, s katerimi se zaradi aktualnosti pri objavi posebej mudi, jezikovno pregledujejo že na strani, torej po objavi. Če boste še kdaj opazili slabost ali napako te vrste, vam predlagam uporabo gumba »prijavi napako«, ki sporočilo pošlje neposredno na naslov dežurnih urednikov. To je najučinkovitejša pot. Dodajam še, da sama besede krščan, čeprav je pogovorna, ne čutim pejorativno, tudi v SSKJ ni označena tako. Vsekakor pa ni dvoma, da je v novinarskih člankih treba uporabljati knjižne besede – v tem primeru kristjan ali še bolje katoličan.«

III. OGLAŠEVANJE

O spletnih in televizijskih oglasih

Varuhinja je prejela tri pritožbe glede pogostosti oglasov, tako televizijskih kot spletnih.

»čemu vam je treba reklam na spletu? tu plačujemo platformo tv slo (hočeš-nočeš) vsi z napeljeno električno, mar ne? človek bi pričakoval, da boste s tem denarjem preživeli? skratka, sovražim pojavna okna (pop-up), še bolj grozno jih je pa plačev« (M.)

»Plačujemo vas (prisilno), reklam pa imate več kot komercialne tv. Saj vas je sam pohlep, potem pa se pritožujete nad slabo gledamostjo.« (L. M.)

»poiskujem gledati oddajo DOBRO JUTRO, a je to nemogoče, saj jo kar naprej prekinjajo z reklamami. Kar je preveč je preveč; da je organizacija, ki jo finančno (obvezno) podpira vsa Slovenija, tako požrešna in nam potiska vsako reklamo pa če še kako butasta ali za nas gledalce neustrezna (vse tiste farmacevtske). Prosim za obvestilo ali na tem področju kaj delate ali kje se ne mogoče na to reklamni dejavnost RTVSLO mogoče pritožiti.« (M. G.)

Primer odgovora **pisarne varuhinje** glede TV-oglasov:

»Povsem razumemo, da so TV-oglas za gledalce moteči in da si pri nenehnih ponovitvah oglasnih sporočil lahko ustvarimo napačen vtis, da program prekinjajo »kar naprej«. Tudi varuhinja si želi, da bi se bilo mogoče oglasom povsem odpovedati ali pa, da bi jih v program umeščali pretehtano in z občutkom, upošteva vsaj načela dobrega okusa. Predvsem pa si varuhinja želi, da bi se javni medij lahko odpovedal TV-prodaji oz. t. i. prodajnim oknom, ki so sicer dovoljena oblika oglaševanja, vendar

po mnenju varuhinje ne dosegajo ne produkcijske ne vsebinske ravni, dostojne za predvajanje na TV Slovenija.

Vendar je to le ena plat medalje. Druga je, da si je zakonodajalec zamislil takšen način financiranja javnega medija, da si mora RTV Slovenija velik del sredstev zaslužiti na trgu, predvsem s trženjem oglasnega prostora, in da se RTV-prispevek ne usklajuje z rastjo stroškov (je nespremenjen že deset let), medtem ko se že samo medijski stroški, denimo pravice za filme, dokumentarce, športne prenose itd. vrtoglavo povečujejo. Drugih stroškov niti ne omenjamo.

Dobra novica za gledalce, bralce, poslušalce in druge uporabnike javnega medija je, da je obseg oglasov zakonsko omejen in da nekaterih programskih vsebin sploh ni dovoljeno prekinjati z oglasi (npr. celovečerci). Sicer pa veljajo urne kvote, po katerih je v osrednjem TV-času med 18h in 23h dovoljeno predvajati največ 7 minut oglasov na uro, v ostalih delih dneva pa največ 10 minut na uro. Desetminutna kvota velja torej tudi za oddajo Dobro jutro, ki je bila povod za vaše pisanje.

Za vašo nejevoljo imamo torej vse razumevanje, s podobnimi odzivi se srečujemo iz dneva v dan. Kar lahko varuhinja stori, pa je le to, da občinstvu poskusi pojasniti razmere oz. položaj medija, da o pritožbah poroča v mesečnih poročilih, o najbolj ekscesnih primerih (npr. oglasnih prekinitvah, ki se zajedajo v program, zlasti v športnih prenosih) pa tudi ustno opozori vodstvo, uredništva in člane programskega sveta RTV Slovenija.«

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Podnaslovite oddajo Odkrito!

Gledalka **M. B.** je prosila, da bi s podnaslovi za gluhe in naglušne opremljali tudi oddajo Odkrito.

»... kot oseba z omejenimi slušnimi zmožnostmi mi ne preostane drugega, da vas vljudno prosim za podnapise pri oddaji Odkrito objavljena 28.9.2021.«

V Multimedijem centru RTV Slovenija (MMC), kjer skrbijo za podnaslavljanje TV-vsebin, so oddajo podnaslovili. Na podlagi pobude so oddajo Odkrito podnaslovili in je na voljo [na povezavi](#). Vodja MMC **Anže Ančimer** je varuhinji sporočil, da so oddajo Odkrito sicer začeli podnaslavljanje marca letos in da so do 1. oktobra skupaj podnaslovili prek 12 tisoč TV-oddaj.

Gledalka je prejela dodatno pojasnilo **pisarne varuhinje**:

»Pojasnjujem, da se žal ne podnaslavlja vseh oddaj, ki se predvajajo na TV Slovenija. Podnaslavljanje oddaj namreč poteka ročno, za to skrbijo sodelavke zaposlene v Oddelku za podnaslavljanje, ki si posnetke oddaj naknadno ogledajo in jih ročno transkribirajo. Zato tudi oddaje, ki potekajo v živo niso podnaslovljene, s podnapisi si

jih je mogoče ogledati naknadno ob ponovitvi na televiziji ali v spletnem arhivu RTV Slovenija.

Spodbudne pa so novice o začetku pilotnega projekta, pri katerem bodo preizkušali delovanje aplikacijskega vmesnika, ki bo, če bo projekt uspešen, nekoč lahko zagotavljal samodejno podnaslavljanje tudi TV-vsebin, ki potekajo v živo. Več o projektu si lahko preberete [na povezavi](#).

Vodja MMC Anže Ančimer je varuhinji še sporočil, da so do 1. oktobra podnaslovili več kot 12 tisoč oddaj. Med njimi je izpostavil oddaje: Risanke, vreme, poročila, Odmevi, Dnevnik, Ambienti, Studio City, Pričevalci, Kviz Joker, Kaj dogaja, TV Tednik, Z Mišo, Male sive celice, Infodrom, Avtomobilnost, Koda, Zvezdana, Utrip, Ugriznimo znanost, ...«

V. VARUHINJA

Dopolnitev pravilnika, razpis za nov mandat

Programski svet RTV Slovenija je na 31. seji 18. oktobra sprejel dopolnilo k Pravilniku o delovanju varuha pravic gledalcev, poslušalcev in bralcev ter uporabnikov programskih vsebin RTV Slovenija, in sicer s členom 6.a, ki opredeljuje način letnega ocenjevanja varuhove delovne uspešnosti. Utemeljitev, vsebina člena in čistopis Pravilnika so objavljeni v Informatorju št. 202 in dostopni [na varuhovi spletni strani](#).

Na isti seji je Programski svet RTV Slovenija sprejel sklep o objavi javnega razpisa za prosto delovno mesto varuha pravic gledalce in poslušalcev v mandatnem obdobju 2022–2027. Javni razpis je bil objavljen 25. oktobra. Varuhinji se mandat izteče 17. januarja 2021.

Predavanja, udeležbe in ostale aktivnosti

Ob novici glede pobude za pripravo Bele knjige o pričakovanih občinstva od javnega medija (v okviru srečanja generalnega direktorja RTV Slovenija Andreja Graha Whatmougha in predsednika države Boruta Pahorja) je varuhinja izrazila pripravljenost za sodelovanje ter izrazila upanje, da bo v snovanju dokumenta upoštevano tudi bogato gradivo glede pričakovanih gledalcev, poslušalcev, bralcev in uporabnikov, ki se je v daljšem časovnem obdobju zbralo pri inštitutu varuha pravic gledalcev in poslušalcev. To gradivo je v večji meri dostopno v mesečnih in letnih poročilih na varuhovi spletni strani.

Varuhinja je 14. oktobra model samoregulacije RTV Slovenija predstavila nevladni organizaciji Mediacycenter iz Črne Gore, in sicer v kontekstu uvajanja tega inštituta v črnogorskem javnem medijskem servisu. O javnem mediju in izzivih medijske pismenosti je 21. oktobra predavala učiteljskemu zboru OŠ Franceta Prešerna Kranj.

Pisarna varuhinje je 21. oktobra opravila posvetovanje s Sandro Jazbec iz Centralnega arhiva dokumentov RTV Slovenija glede načina in rokov hrambe dokumentarnega in arhivskega gradiva.

Varuhinjina strokovna sodelavka se je 19. 10. udeležila spletnega posveta Transparentnost oglaševanja v radijskih programih, ki ga je organiziral Akos.

PRILOGE

Priloga 1: Zadeva Intervju/Laična izjava o zdravju

Odgovor varuhinje Zdravniški zbornice Slovenije

Spoštovani,

prejela sem vaše sporočilo, v katerem se odzivate na **oddajo Intervju, ki je bila na sporedu 17. oktobra 2021 na TV Slovenija 1**. V njej se je novinarka Ksenija Horvat pogovarjala s priznanim sociologom dr. Tomažem Mastnakom. Gost je v pogovoru o kompleksnih družbenih in političnih razmerah v svetu in pri nas izrekel tudi laično mnenje o uporabi cepiv na osnovi tehnologije mRNA, ki ni skladno z znanstvenimi dognanji.

Menite, da je intervju potekal na način, pred katerim sem svarila v obravnavi sorodne zadeve lani spomladi (Biologinja o virusu/umik objave, poročilo za [april 2020](#), str. 36 in 69). Takrat sem opozorila, da smejo zdravstveni vidik epidemije komentirati le govorci z medicinskim znanjem in da intervju že po naravi žanra ni primeren za razčiščevanje zadržkov do javnozdravstvenih ukrepov, saj voditelj ne more prevzeti vloge druge strani, ki strokovno izpodbija ali presprašuje morebitne sporne trditve.

Sporočilu ste priložili Javno pismo varuhinji pravic gledalcev in poslušalcev, s katerim ste seznanili tudi medije.

Z vašim sporočilom in priloženim Javnim pismom sem seznanila v. d. odgovornega urednika Informativnega programa TV Slovenija Manico J. Ambrožič in jo prosila za odziv. Odgovor je pripravila **avtorica obravnavane oddaje Ksenija Horvat** in ga kopiram v celoti:

»Intervju z dr. Tomažem Mastnakom je bil sicer namenjen sociološki analizi sedanjih družbenopolitičnih razmer in kot običajno v tej oddaji, tudi predstavitvi mnenj in stališč mednarodno uveljavljenega strokovnjaka na njegovem področju. Del pogovora je bila tudi analiza protestov proti vladnim ukrepom.

V javnem pismu Zdravniške zbornice Slovenije, je zapisano, da, je gost 'izražal stališča o varnosti in učinkovitosti cepljenja, ki ga je primerjal z genskim inženiringom'.

Dr. Mastnak je svoj pomislek o genskem inženiringu izrazil v odgovoru na vprašanje, kolikšen mejnik bo obdobje kovida v zgodovini družbe, ali bo to velik mejnik ali bo to zanemarljiv mejnik. Vprašanje je bilo torej izrazito širše družbeno orientirano in v nobenem pogledu ni spodbujalo razprave na temo cepiv. Ko je gost že sklenil svoj sociološki del odgovora in sem že prehajala na naslednje vprašanje, je dodal: 'Še to, če gledam zelo črno, če gledam tako negativno utopijo, del teh cepiv so ta mRNA cepiva, to po moje, tehnično, govorim kot laik, sploh niso cepiva, mislim, da so to bolj cepiva v metaforičnem smislu, ker jih uporabljamo na enak način z istim namenom, kot smo uporabljali ta klasična, vektorska cepiva, to je genski inženiring.'

Dr. Mastnak je že prej v pogovoru poudaril, da ni 'proti-cepilec'. Izrecno je dejal, da govori o 'negativni utopiji', kot delu svojega intelektualnega premisleka. Sam je poudaril tudi, da govori kot laik in se je torej že sam distanciral od možnosti, da bi bil razumljen kot strokovni interpret virusa ali cepljenja. Iz teh razlogov se mi v tistem trenutku ni zdelo utemeljeno bolj odločno reagirati v skladu s siceršnjo uredniško politiko naše hiše, da o strokovnih vprašanih javnega zdravja, lahko govorijo le strokovnjaki. Svoje sklepanje o mRNA cepivih je dr. Mastnak že sam opredelil kot »negativno utopijo« in v tem smislu bi težko njegovemu sklepu voditeljsko kontrirala. Na vsak nadaljnji pomislek, ki bi ga izrazila v oddaji, bi se gost lahko odzval z dodatnim utemeljevanjem, ki bi naju še oddaljilo od temeljnega namena pogovora. Še zlasti, ker gost ne sodi v klasično skupino 'cepilcev in proti-cepilcev', temveč prav v območje odtenkov med obema poloma.

Ker sem na tej točki pogovora ugotovila, da sva vstopila na območje razprave, ki se je oddaljila od sociološke analize, sem razpravo sklenila z besedami, da je pametna, strokovna in pluralna razprava lahko rešitev tovrstnih pomislekov.«

Menim, da je avtorica oddaje **ustrezno pojasnila** izhodišče pogovora (družboslovna analiza) ter njegov kontekst in fokus (življenje v pandemičnih časih, covidni mejniki v družbi, protesti). Glede poteka pogovora pa je **argumentirano odgovorila** tudi na ključno vprašanje: zakaj se je potem, ko je govorec stopil na področje zunaj lastnih strokovnih kompetenc in se oddaljil od osrednje teme, zaradi katere je bil povabljen v studio, odločila za preusmeritev v bistvo razprave, ne da bi polemizirala z izrečenim. Zakaj torej kot voditeljica ni poskusila razčistiti laičnega pogleda ne-strokovnjaka na strokovno temo, ki sicer ni bila predmet pogovora.

Kot sem poudarila že večkrat, je odgovornost za izrečeno besedo na tistemu, ki jo izreče. Odgovornost voditelja pogovornih oddajah pa je, da sprašuje in pogovor usmerja v skladu z načrtano temo, da intervenira, ko se sogovornik npr. izmika odgovoru, ko tematsko zaide, ko govori o tretji osebi, ki je ni v studiu, da bi se branila sama, ko izreka nejasnosti ali kontradiktornosti, ki jih je treba razjasniti itd. Gre za enega najzahtevnejših novinarskih žanrov, ki so tudi zato pogosto predmet varuhovih obravnav (gl. npr. povzetek mnenj in priporočil v članku [Zadrege žanra intervju](#)).

Ali bi bilo po navrženem laičnem mnenju o varnosti cepiva boljše ali celo nujno vztrajati pri razjasnitvi, predvsem z mislijo na to, da pri pogovorih o zdravju velja posebna previdnost? Ali bi bilo treba v izogib beganju občinstva dodatno poudariti ločnico med laičnim mnenjem govorca na eni strani ter dejstvi in strokovnimi dognanji na drugi? Ali bi bilo zato, da dvom o izrečenem ne bi obvisel v zraku, treba gostovo izvajanje dopolniti in povedati, da so strokovnjaki že velikokrat ovrgli, da bi šlo pri mRNA cepivih za gensko terapijo?

Menim, da bi bila intervencija, ki bi poudarila ločnico med laičnim in strokovnim ali dopolnila informacijo, primerna in zaželena. Občinstvo upravičeno pričakuje, da bodo v pogovornih oddajah manjkajoče informacije dopolnjene, kontekst pojasnjen, trditve, ki niso

podkrepljene z dejstvi, pa preizprašane. Pri tem je bistvena priprava na pogovor, ki omogoči, da lahko voditelj – glede na izbranega sogovornika in temo – zastavlja kompetentna vprašanja, poučeno sodeluje v dialogu in predvideva njegov potek.

Menim, da v konkretnem primeru – glede na izhodišče, kontekst in fokus pogovora, kakor tudi na podlagi gostove samoopredelitve (da ni »proti-cepilec«) – ni bilo mogoče predvideti digresije v razpravo o cepivih. Menim tudi, da programske vsebine v celoti – kljub govornemu odmiku od temeljne vsebine - ni mogoče razumeti kot neutemeljeno izražanje skepse do medicine ali javnozdravstvenih ukrepov v Sloveniji, kar bi bilo v navzkrižju z odgovornostjo in vlogo javnega medija ter standardi, merili in načeli RTV Slovenija.

V odzivu ste se sklicevali na zadevo, ki sem jo obravnavala lani spomladi, dober mesec po razglasitvi epidemije v Sloveniji, ko je mikrobiologinja in bioresonančna terapevtka v pogovoru o komplementarni medicini izrekala tudi mnenja o novem koronavirusu. Ta programska vsebina je bila sporna predvsem zaradi fokusa in konteksta radijske oddaje, saj bi mnenja, ki niso temeljila na medicinskem znanju, izrečena pa so bila v pogovoru, ki se je v veliki meri nanašal na zdravje, pri občinstvu lahko ustvarila napačen vtis, da poslušajo zdravniški nasvet, s tem pa spodbudila ravnanja, ki bi škodila osebnemu in javnemu zdravju. Zato se je uredništvo odločilo za umik vsebine iz digitalnega okolja.

Ali bi bil z vidika varovanja zdravja v tokrat obravnavani programski vsebini – v TV oddaji Intervju, v kateri je z analizo družbenih razmer sodeloval sociolog – potreben uredniški razmislek o naknadnem posegu v vsebino, kar je sicer skrajni poseg, ko je treba preprečiti večjo škodo? **Menim, da bi bilo v konkretnem primeru to nepotrebno in pretirano, saj je bilo iz pogovornega konteksta jasno razvidno, da gost ne strokovno ne institucionalno ni razlagalec javnozdravstvenih ukrepov ali medicinskih pojmov, prav tako je ob opisu lastne dileme glede cepiv sam izrecno dejal, da o tem izreka laičen pogled.**

In še o žanru: v Intervjuju je gostoval izstopajoč posameznik, ki je z občinstvom delil svoj strokovni razmislek o stanju v družbi, kar je povsem v soglasju z zasnovo te televizijske oddaje. Pogovor tudi ni bil posvečen tematiki zdravja, razčiščevanju medicinskih ali znanstvenih dilem oz. kontroverznih pogledov na epidemijo ali javnozdravstvene ukrepe, ko bi bilo treba izbrati ustrežnejših žanr.

Glede posredovanja informacij, nasvetov, pojasnil, komentarjev, primerjav itd. o različnih vidikih epidemije, zlasti z javnozdravstvenega, znanstvenega in medicinskega vidika, sem od razglasitve pandemije spomladi 2020 opravila več obravnav, sodelovala v živahnih notranjih razpravah ter o medijskih dilemah in njihovem reševanju s poklicnega in etičnega vidika napisala več smernic in priporočil – tako v povezavi s konkretnimi zadevami kot splošne narave (gl. npr. povzetek v članku [O javnem zdravju še posebej odgovorno](#)) in analizo slabosti v poročanju o epidemiji s priporočili [Pogovorimo se o covidu in vlogi RTV](#)).

Kot bistveno izhodišče štejem splošne **smernice za poročanje o javnem zdravju**, ki sem jih pripravila ob izbruhu epidemije in jih v razpravah z občinstvom in programskimi ustvarjalci poudarjam vse odtlej:

»V javnem mediju je pri podajanju javnozdravstvenih vsebin treba v prvi vrsti slediti javnozdravstvenim smernicam v državi in argumentom stroke. Pri obravnavi javnozdravstvenih (kakor tudi drugih strokovnih, znanstvenih itd.) tematik ni dovoljeno matematično izravnati strokovnih argumentov, ki slonijo na dejstvih in dognanjih, in nasprotnih mnenj, ki slonijo na občutkih, strahovih, nedokazanih trditvah, neprimerljivih podatkih ali podatkih, ki jih je stroka ovrgla. Lažno uravnoteževanju (false equivalence), ko se primerja neprimerljivo, ni združljivo z odgovornim novinarstvom v javnem mediju. Dolžnost javnega medija je, da daje prednost dejstvom, strokovnim ugotovitvam pred laičnimi mnenji in laičnimi interpretacijami teh podatkov in dokazov. Vendar pa je za celovit prikaz javnozdravstvenih tematik, ki očitno tudi delijo in sprožajo nasprotovanja, treba poiskati ustrezen način za vključitev ločenih pogledov in pri tem upoštevati vsakokratni fokus, kontekst in žanr obravnave.«

Čeprav v obravnavani zadevi nisem ugotovila poklicnih kršitev, **vaše sporočilo razumem kot dragoceno opozorilo in spodbudo k vnovični in permanentni razpravi o vlogi javnega medija v zahtevnih časih epidemije**. Kljub občasno ugotovljenih spodrslijah, ki so povod za odpravljanje slabosti, menim, da **RTV Slovenija skozi radijske, televizijske, spletne in digitalne kanale v največji meri opravlja nepogrešljivo odgovorno medijsko vlogo v tako zahtevnih družbenih razmerah**. Epidemija, kot vemo, ni samo zdravstvena kriza, ampak odpira skoraj nepregledno število dilem na vseh ravneh, od politične in gospodarske do moralne in tudi medijske.

Glede Javnega pisma, ki ste ga priložili sporočilu in z njim seznanili medije, pojasnujem, da praviloma ne sodelujem v javnem dopisovanju ali javnih polemikah, saj menim, da s tem ne prispevam k samorefleksiji ali izboljšanju kakovosti programske ponudbe v javnem mediju, kar je bistvo varuhovega delovanja. Prav tako menim, da so poti do varuha znane in odprte ter da lahko vsak neposredno piše varuhu in pričakuje obravnavo in odgovor, ne da bi za to potreboval obvod prek medijev. Javnost bom zato z obravnavo in ugotovitvami seznanila po ustaljenih poteh, prek objave v mesečnem poročilu oz. na varuhovi spletni strani, s poročanjem Programskemu svetu RTV Slovenija in odgovori na vprašanja zainteresiranih medijev.

S spoštovanjem,
Ilinka Todorovski
varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV Slovenija

Ljubljana, 29. 10. 2021

Priloga 2: Glasba na Radiu Slovenija: analiza o raznolikosti ponudbe

Analiza glasbenih programov Radia Slovenija

Uvod

Pripravljeno gradivo pregledno in analitično odgovarja predvsem na naslednja vprašanja:

- kakšen položaj in vlogo ima glasba v programih Radia Slovenija,
- kakšno vlogo in položaj ima v njih slovenska glasba,
- kakšna je glasbena ponudba, kakšni so trendi, in nenazadnje
- kakšna je podpora slovenski glasbeni ustvarjalnosti.

Predstavljeni podatki se nanašajo na obdobje od 2015 do 2021, s poudarkom na letih 2020 in 2021 – natančneje na obdobje od januarja do julija 2021, ter predvsem na Prvi program Radia Slovenija in na Val 202. Kjer je smiselno, so viri oz. analizirana obdobja navedeni dodatno, konkretizirano.

Radio Slovenija

Radio Slovenija na svojih treh nacionalnih programih letno predvaja dobrih 16.000 ur glasbe, kar predstavlja že skoraj 65 odstotkov vsega predvajanega programa skupaj.

Skupni podatki s treh programov Radia Slovenija torej kažejo, da glasba na Radiu Slovenija predstavlja večinski delež programov, prav tako večinski delež vsakega izmed njih, in se povečuje. Na Prvem je delež glasbe v programu približno polovičen, na Valu 202 je to nekaj manj kot 70 odstotkov glasbe, na Arsu pa je delež glasbe 77-odstoten. Ob tem je treba upoštevati, da so deleži glasbe v dnevnem programu nekoliko nižji, ponoči pa višji, odvisno sicer od posameznega programa.

Drugi poudarek iz celostne analize je, da je delež slovenske glasbe približno 44-odstoten, giblje se od 40 do 56 odstotkov, odvisno od programa. Prav tako se v zadnjih treh letih ta delež povečuje.

Zakonska obveza predvajanja slovenske glasbe je 40 odstotkov za vse nacionalne programe, na Prvem programu je bil v letu 2020 ta delež 52,62-odstoten, na Valu 202 več kot 40-odstoten, na Arsu pa 40-odstoten.

Sledi podrobnejša analiza glasbenih programov, oprta na naslednje vire:

- Služba RTV Slovenija za programski kontroling;
- Broadcast Reports – Poročila o predvajanju sistema za predvajanje Dalet;
- Evidenca predvajanega programa Radia Slovenija;
- Glasbeni SOS;
- Uredniško opravljena analiza po natančnem pregledu Glasbenega SOS-a ter seznamov predvajanj;
- Elektronske srajčke;
- Poročila o delu;
- Poročila uredniških sestankov in sestankov z glasbeniki;
- Poročila o realizaciji programa urednikov uredništva;
- IPF, Zavod za uveljavljanje izvajalcev in proizvajalcev fonogramov – Statistika predvajanj – Najbolj predvajani izvajalci;
- [Najbolj predvajani slovenski izvajalec in največkrat predvajana domača skladba v letu 2020 | IPF, k. o.](#)

	Leto	Skupno trajanje programa		Skupno trajanje govora		Skupno trajanje glasbe		Skupno trajanje slovenske glasbe		
		V urah	%	V urah	%	V urah	%	V urah	%	
									Glede na ves program	Glede na vso glasbo
Radio Slovenija	2015	26.280	100,0 %	10.011	38,1 %	16.269	61,9 %	7276	27,7 %	44,7 %
	2016	26.352	100,0 %	10.145	38,5 %	16.207	61,5 %	7239	27,5 %	44,7 %
	2017	26.280	100,0 %	10.001	38,1 %	16.279	61,9 %	6997	26,6 %	43,0 %
	2018	26.280	100,0 %	9978	38,0 %	16.303	62,0 %	6870	26,1 %	42,1 %
	2019	26.280	100,0 %	9856	37,5 %	16.424	62,5 %	7152	27,2 %	43,5 %
	2020	26.352	100,0 %	9553	36,3 %	16.799	63,7 %	7301	27,7 %	43,5 %
	2021*	15.261	100,0 %	5335	35,0 %	9926	65,0 %	4375	28,7 %	44,1 %

Vir: RTV Slovenija, Baza predvajanega programa (v leto 2021 je zajeto obdobje januar–julij 2021)

Prvi program Radia Slovenija

Prvi program kot naslednik prvega, torej najstarejšega radijskega programa Radia Slovenija tudi s svojim glasbenim izborom udejanja prvobitnost, najbolj žlahtno javno poslanstvo, in sicer z zvrstno izjemno široko glasbeno ponudbo, globoko zakoreninjeno predvsem v slovenski glasbeni ustvarjalnosti. Pokriva niz glasbenih področij, ki jih skoraj noben drug program v državi ne, ključno vodilo glasbenega programa pa je njegova izobraževalna funkcija. Prevzema nalogo programa, ki po eni strani izrazito skrbi za narodovo kulturno dediščino in identiteto, po drugi strani pa nenehno išče ravnovesje med številnimi zvrstmi in glasbenimi izrazi, od tradicije do modernosti, od ljudske glasbe do džez, od otroške do kantavtorske, od šansona do narodnozabavne glasbe, od zimzelenih popevk do sodobne popularne glasbe. Torej se giblje predvsem po komercialno manj zanimivi glasbi, zato pa toliko bolj vztraja pri kakovosti predvajane in predstavljene glasbe.

Analiza razmerja med govorom in glasbo kaže, da uresničujemo cilj večjega deleža glasbe v programu. Letos smo cilj doseči več kot polovico glasbe uresničili. Približno takšno razmerje želimo obdržati tudi v bližnji prihodnosti.

DELEŽ GLASBE 2015–2021 (v %)		
	Govor	Glasba
2015	52	48
2016	52	48
2017	51	49
2018	51	49
2019	50	50
2020	50	50
2021	49	51

Radijski program	Leto	Skupno trajanje programa		Skupno trajanje govora		Skupno trajanje glasbe		Skupno trajanje slovenske glasbe		
		V urah	%	V urah	%	V urah	%	V urah	%	
									Glede na ves program	Glede na vso glasbo
Radio Prvi	2015	8760	100,0 %	4520	51,6 %	4240	48,4 %	2123	24,2 %	50,1 %
	2016	8784	100,0 %	4554	51,8 %	4230	48,2 %	2118	24,1 %	50,1 %
	2017	8760	100,0 %	4500	51,4 %	4260	48,6 %	2154	24,6 %	50,6 %
	2018	8760	100,0 %	4486	51,2 %	4274	48,8 %	2177	24,9 %	50,9 %
	2019	8760	100,0 %	4419	50,4 %	4341	49,6 %	2242	25,6 %	51,6 %
	2020	8784	100,0 %	4399	50,1 %	4385	49,9 %	2308	26,3 %	52,6 %
	2021*	5087	100,0 %	2468	48,5 %	2619	51,5 %	1446	28,4 %	55,2 %

Kot je razvidno iz zgornje podrobne tabele, se prav tako povečuje tudi delež slovenske glasbe.

DELEŽ SLOVENSKE GLASBE 2015–2021 (v %)		
	SLO	Tuja
2015	50,06	49,94
2016	50,09	49,91
2017	50,56	49,44
2018	50,97	49,03
2019	51,65	48,35
2020	52,62	47,38
2021	55,2	44,8

Po petih letih je višji za več kot pet odstotnih točk, tak odstotek načrtujemo obdržati tudi v 2022 oz. ga povečati še za odstotno točko.

DELEŽ TUJE GLASBE 2021: JEZIKOVNA ZASTOPANOST (v %)	
angleški jezik	95
hrvaški jezik	1
francoski jezik	1
italijanski jezik	1
nemški jezik	0,50
drugi jeziki	1,50

DELEŽ GLASBENIH ZVRSTI OZ. PODROČIJ 2021 (v %)	
pop	14
bluz	4
rok	4
funk	3
džez	14
etno	15
šanson	10
kantavtorska	8
popevka (slo)	8
ljudska	4
narodnozabavna	5
otročka	5
zborovska	3
pihalni orkestri	3

Najbolj je zastopan angleški jezik, redno predvajamo tudi glasbo v francoskem, italijanskem, hrvaškem in srbskem ter nemškem jeziku. Je pa neanglofonska glasbena produkcija zelo zastopana v nekaterih specializiranih tematskih oddajah (npr. Etnofonija).

Za ilustracijo dodamo, kaj to pomeni: v prvem polletju 2021 je bilo predvajanih nekaj več kot **16.200 različnih skladb in 8000 različnih izvajalcev**.

Tematske glasbene oddaje

V zgornje odstotke niso vključene tematske glasbene oddaje, s katerimi še dodatno dopolnjujemo ponudbo in povečujemo raznovrstnost ponudbe. Takih oddaj imamo na Prvem 13 – dve sta novi, nastali leta 2021 (**Prisrčnica** – dnevna rubrika z glasbo ljubiteljske kulture ali z narodnozabavno glasbo in **Huda muska** – tedenska glasbenoizobraževalna oddaja za mlade). Preostale glasbene oddaje so: **Etnofonija** – o glasbah svetov, **Prva vrsta** – kratek koncert v živo, **Slovenska zemlja v pesmi in besedi** – glasbeno-dokumentarna ali portretna oddaja o ljudski glasbi, **Big Band RTV Slovenija se predstavi** – dokumentarna, portretna ali tematska glasbena oddaja o hišnem ansamblu Big Band RTV Slovenija, **Četrtek večer domačih pesmi in napevov** – portretna, tematska ali živa koncertna oddaja z narodnozabavno glasbo, **Pesem v žepu** – oddaja o kantavtorski glasbi in drugih pesmih, **Violinček** – izobraževalna glasbena oddaja za otroke, **Sobotni glasbeni večer (2 uri)** – koncert v živo ali komentirano predvajanje zgodovinskih koncertov različnih slogovnih zvrsti in različnih kultur, **Nedeljsko dopoldne (1 ura)** – glasba po željah poslušalcev, **Čestitke in pozdravi (2 uri)** – poslušalci čestitajo in pozdravljajo z glasbo, **V nedeljo zvečer z Branetom Rončelom (2 uri)** – poljudna glasbena oddaja s poljudno-strokovnimi komentarji.

Posebni glasbeni projekti v letu 2021

Zavezanost glasbi in podpora glasbeni ustvarjalnosti se udejanja tudi z organizacijo koncertov, dogodkov in snemanj, kar obilno pripomore k raznovrstnosti ponudbe, tudi radijskih formatov, obenem pa podpira slovenske glasbene ustvarjalce. Pri tem redno in intenzivno sodelujemo tudi z Glasbeno produkcijo RTV Slovenija, torej s hišnimi glasbenimi korpusi.

Vse glasbene projekte smo neposredno avdio prenašali, velika večina pa jih je bila na voljo tudi v spletnem videoprenosu, glasbena vsebina je v večini primerov zasnovana v glasbenem uredništvu Prvega programa, vsi koncerti so bili povezovani, torej vodeni.

- Novo leto smo dočakali z živim koncertom – gostili smo **4 glasbene zasedbe** s področja **narodnozabavne in zborovske** glasbe.
- Izvedli smo **24 kratkih živih koncertov Prva vrsta**, v njih smo gostili 24 različnih glasbenih zasedb in **najrazličnejših zvrsti** in pri tem posneli **96** novih avtorskih skladb, ki jih redno predvajamo v našem programu;
- Izvedli smo **5 živih koncertov narodnozabavne glasbe** s prenosi v okviru oddaje **Četrtek večer domačih pesmi in napevov** (sodelovali so: S. O. S. kvintet, Slovenski citrarski kvartet, Ansambel Naveza, Ansambel Golte, Ansambel Tomaža Rota – ta oddaja je potekala iz gostilne Avsenik v Begunjah, preostale iz Studia 13);
- Izvedli smo **8 tematsko zasnovanih Sobotnih glasbenih večerov** s premišljenim programom in nastali so odlični posnetki, ki polnijo glasbeni arhiv ter seveda barvajo dnevno glasbeno ponudbo na Prvem:

- 30. 1.: Koncert Big Band RTV Slovenija z mladimi džezisti Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana;
- 6. 2.: Sprehod po galeriji – v počastitev slovenskega kulturnega praznika, izvedena so bila dela skladateljev, povezanih s Prešernovimi nagradami, krstno je bila izvedena skladba Lojzeta Krajčana;
- 13. 2.: Giant's Freedom – koncert avtorske glasbe hrvaškega džezovskega pianista Zvezdana Ružića;
- 20. 2.: Glasbena pot Billa Holmana – Big Band RTV Slovenija z dirigentom Sigijem Feiglom;
- 13. 3.: Blišč Broadwaya in Hollywooda – Marco Pierobon in Simfonični orkester RTV Slovenija;
- 27. 3.: Večer glasbe Janeza Gregorca – Big Band RTV, dirigent Tadej Tomšič;
- 15. 5.: Mario Rijavec, talent za druge – ob 100. obletnici rojstva (posebna gosta: sin Edvard Rijavec in osebni prijatelj Dušan Hren);
- 5. 6.: Slepí in slabovidni glasbeniki v Sloveniji – ob 100-letnici Zveze slepih in slabovidnih, oddaja, povezana s koncertom Prva vrsta (Zoran Škrinjar);
- 29. 6.: Korenine moje domovine – prenos slavnostnega koncerta ob 30. obletnici slovenske osamosvojitve iz Slovenske filharmonije, ki sta ga organizirala društvo Slovenija v svetu in Glasbena matica Ljubljana;
- 10. 7.: Melodije morja in sonca – neposredni prenos festivala Radia Koper;
- 17. 7.: Europa Cantat – neposredni prenos otvoritvenega koncerta zborovskega festivala iz Cankarjevega doma.

Festivali, medijska partnerstva, snemanja in izdaje

Da je javni radio izjemen podpornik, generator in promotor glasbene ustvarjalnosti, dokazuje tudi niz številnih sodelovanj, partnerstev in posebnih projektov, ki jih noben drug medij v Sloveniji ne izvaja in ne more producirati na taki ravni.

Pri teh partnerstvih Radio Slovenija, v tem primeru Prvi, nastopa ali kot podpornik (prispevki, intervjuji glasbenikov, prenosi koncertov, snemanja koncertov) ali kot promotor (napovedniki, spoti, opomniki). Pri tem sodeluje s številnimi glasbeniki in zunanjimi partnerji s področja glasbene produkcije.

Poudarjamo dve medijski partnerstvi:

- **Godibodi** (26.–29. 5.) – štiri dni, snemanje osmih koncertov (ljudska in etno glasba, šansoní), vsak dan napovedni prispevek;
- **Europa Cantat** (17.–22. 7.) – mednarodni festival zborovske glasbe in pevcev; Studio ob 17.00, dnevna poročanja o dogajanju z intervjuji nastopajočih glasbenikov, muzikologov in etnomuzikologov, prispevki v informativnih oddajah, izvedba Studia ob 17.00, prispevek v Tedenskem aktualnem mozaiku, snemanje dveh koncertov.

Posebni tematski dnevi

- **Slovenski kulturni praznik** – 24 ur predvajana slovenska glasba, sodelovanje v skupnem radijskem projektu z glasbeno novostjo Lojzeta Krajčana;
- **svetovni dan džezá 21. 4.** – ves dan intervjuji in krajše vizitke s skladbami slovenskih jazzovskih glasbenikov;
- **teden ob 30. obletnici slovenske osamosvojitve** (ves teden tematsko pripravljene izbore po večini slovenske glasbe);
- **Poletna noč (21. 6.)** – popevka, neposredni prenos s Kongresnega trga;
- **40. festival Melodije morja in sonca** – pop; terenski dan, ves dan glasba iz festivalske zgodovine, v živo intervjuji z glasbeniki ves dan.

Posebna snemanja

- **Žalostinke po razkriško** – poezija Vlada Žabota, glasba Rudija Pančurja, izvaja Mala mestna muzika; izjemno literarno glasbeno umetniško delo;
- **Ko me ne bo, bom spet prišla do vas** – kantata za osamljeni ženski glas in klavir Milana Dekleve, izvajata Milan Dekleva in Vesna Zornik; izjemno literarno glasbeno umetniško delo;
- Snemanje: Big Band RTV Slovenija in klarinetist Borut Bučar;
- Snemanje: Big Band RTV Slovenija in Tomaž Domicelj;
- Snemanje: Big Band RTV Slovenija in Teo Collori;
- Snemanje: Big Band RTV Slovenija in Uroš Perić;
- Snemanje koncerta Tomaža Domicelja v okviru Festivala Ljubljana.

Glasbene izdaje

- **Klavirski izveček otroške kantate Kje je Tina?** (otroški zbor in klavir, pomembna izdaja za glasbene pedagoge);
- **Zvočni album in klavirski izveček Vöra bije** (prekmurske ljudske pesmi v priredbi Lojzeta Krajnčana za mladinski zbor in orkester na albumu ter klavirski izveček za glasbene pedagoge).

Iz vsega navedenega je razvidno, da Prvi program pokriva in predvaja izredno širok zvrstni nabor glasbe, da je paleta glasbenih vsebin velika in da pri vseh dejavnostih, povezanih z glasbo, udejanja svoje poslanstvo: da namreč daje izrazit poudarek slovenski glasbeni ustvarjalnosti (delež slovenske glasbe, tematske vsebine, glasbeni projekti, festivali ...), kulturni identiteti in narodovi zavesti (ljudska glasba, ljubiteljska kultura, jezikovno glasbeni projekti ...), ob tem pa se vseskozi primarno opira na izobraževalno funkcijo (otroška glasba, zvrstna različnost, predstavljanje glasbene ponudbe, vztrajanje pri kakovostnih glasbenih vsebinah). Razvedrilna funkcija je torej sekundarnega pomena, je pa vendarle pomembna za poslušnost in sprejetost programa širokega formata, kakršen je Prvi program Radia Slovenija.

Val 202

Val 202 je bil pred skoraj 50 leti ustanovljen, da bi prevzel predvsem nalogo bolj sproščenega programa, ki bo predstavljal sodobno popularno glasbeno produkcijo, kar je še danes njegova osrednja usmeritev. Tako danes nagovarja predvsem aktivno srednjo generacijo poslušalcev, obenem pa mora pritegniti mlajše in nove generacije poslušalcev.

Osnova glasbenega izbora je sredinski pop-rok in najboljše znotraj vseh popularnih zvrsti. Prav tako je pozoren na glasbo z žanrskih robov, alternativne glasbene smernice in ustvarjanje, ki pa ga predstavlja po večini v tematiziranih oddajah. Glavni vodili pri izboru sta kakovostna raven, saj se ob razvedrilni oz. zabavni funkciji ne sme odrekati niti izobraževalne, in spremljanje najsodobnejših glasbenih smernic.

Analiza razmerja med govorom in glasbo kaže na pomembno vlogo glasbe v našem programu. Delež glasbe se postopno rahlo povečuje, skladno s PPN, zdaj je skoraj 70-odstoten.

Pri deležu slovenske glasbe v programu naj spomnimo na spremembo zakonodaje leta 2016, ki je spremenila sistem kvot oz. njihove razporeditve po programskih pasovih.

DELEŽ GLASBE 2015–2021 (v %)		
Vir: Služba za analitiko in poročanje kolektivnim organizacijam		
	Govor	Glasba
2015	37	63
2016	37	63
2017	36	64
2018	36	64
2019	35	65
2020	32	68
2021	31	69

To je zaradi prepletanja naših programov v nočnem času vplivalo tudi na kvote oz. deleže.

Radijski program	Leto	Skupno trajanje programa		Skupno trajanje govora		Skupno trajanje glasbe		Skupno trajanje slovenske glasbe		
		V urah	%	V urah	%	V urah	%	V urah	%	
									Glede na ves program	Glede na vso glasbo
Val 202	2015	8760	100,0 %	3226	36,8 %	5534	63,2 %	2678	30,6 %	48,4 %
	2016	8784	100,0 %	3279	37,3 %	5505	62,7 %	2562	29,2 %	46,5 %
	2017	8760	100,0 %	3135	35,8 %	5625	64,2 %	2307	26,3 %	41,0 %
	2018	8760	100,0 %	3122	35,6 %	5638	64,4 %	2161	24,7 %	38,3 %
	2019	8760	100,0 %	3090	35,3 %	5670	64,7 %	2249	25,7 %	39,7 %
	2020	8784	100,0 %	2853	32,5 %	5931	67,5 %	2396	27,3 %	40,4 %
	2021*	5087	100,0 %	1561	30,7 %	3526	69,3 %	1451	28,5 %	41,1 %

DELEŽ SLOVENSKE GLASBE 2015–2021 (%)

Vir: Služba za analitiko in poročanje kolektivnim organizacijam

	SLO	TUJA		
2015	48,4	51,6		
2016	46,53	53,47		
2017	41,11	58,89		
2018	38,31	61,69		
2019	39,64	60,36		
2020	40,37	59,63		
2021	41,36	58,64		

V obdobju med januarjem in julijem 2021 smo zavrteli nekaj več kot 4000 različnih domačih skladb in približno 1200 različnih slovenskih izvajalcev (vir: Dalet Broadcast Report).

Ob sledenju zakonsko predpisani kvoti slovenske glasbe so slovenske skladbe redno med največkrat predvajanimi. V letih 2018, 2019, 2021 slovenske skladbe zasedajo celo vseh prvih dvajset mest največkrat predvajanih skladb v letu v našem programu.

V radijski krajini se sicer uveljavljajo nasprotni smernice. Zavod za uveljavljanje pravic izvajalcev in proizvajalcev fonogramov Slovenije (IPF) ugotavlja, da radijske postaje vse bolj zamejujejo možnosti predvajanja domačim izvajalcem.

Med najbolj predvajanimi skladbami na slovenskih radijskih postajah je bila najvišje uvrščena slovenska v letu 2018 na 25. mestu, v letu 2019 na 34. mestu, v letu 2020 pa na 40. mestu. (Vir: <https://www.ipf.si/ipf-ko/novice/arhiv-novic/2021/najbolj-predvajan-slovenski-izvajalec-in-najveckrat-predvajana-domaca-skladba-v-letu-2020/>; dostop: treba je dopisati DATUM).

Na skupni letni lestvici 20 največkrat predvajanih skladb (IPF) na slovenskih radijskih postajah od leta 2018 ni niti ene slovenske.

IPF LETNIH TOP 20 – število domačih skladb Vir: IPF poročilo		LETNIH TOP 20 – število domačih skladb Vir: Dalet Broadcast Report	
2015	2	2015	15
2016	6	2016	19
2017	5	2017	16
2018	0	2018	20
2019	0	2019	20
2020	0	2020	18
2021 (jan–jul)	0	2021 (jan–jul)	20

Kot je videti v tabeli zgoraj, jih je na Valu 202 od 20 najbolj predvajanih letno v zadnjih štirih letih: 20, 20, 18, 20.

Kar zadeva jezikovno raznovrstnost, redno predvajamo tudi skladbe v hrvaškem in srbskem jeziku, v francoskem, italijanskem, nemškem in španskem jeziku.

DELEŽI TUJE GLASBE 2021: JEZIKOVNA ZASTOPANOST		
Vir: Dalet Broadcast Report julij 2021		
angleški jezik	95%	
hrvaški / srbski jezik	1,20%	
francoski jezik	0,70%	
italijanski jezik	0,80%	
nemški jezik	0,50%	
španski jezik	0,60%	
ostali jeziki	1,20%	

Tematske oddaje in rubrike

Oddaje in rubrike, v katerih je zastopana domača glasba:

- **Na sceni:** tedenske polurne predstavitve novih albumov in pogovori z glasbeniki;
- **Notice:** tedenska desetminutna oddaja, v kateri po večini mlajši oziroma manj znani izvajalci ob izdaji svežega singla pesem predstavijo v intervjuju;
- **Galerija:** ob boku tujim izvajalcem v eni uri predstavimo novosti s področja domačega hipopa, džeza in elektronike;
- **Ožigosano:** enourna oddaja vključuje premiere indie rokove scene in podobnih obsredinskih žanrov;
- **RH 202:** vse pomembne domače novosti sredinske elektronike;
- **Glasba svetov:** oddaja v dveh urah prostor ponuja tudi temam oziroma izvajalcem s področja glasbe svetov, bluz, folka ipd., ki za predstavitev potrebujejo daljši časovni okvir in bolj intenzivno obravnavo;
- **Popevka tedna:** vsak teden v glasovanje ponujamo tri sveže domače skladbe, skozi leto se jih nabere približno 156 (od tega jih je skoraj 90 odstotkov v slovenskem jeziku),
- **Izštekani:** mesečna oddaja, ki v približno dveh urah s predružačenim naborom živo odigranih skladb ponudi edinstven vpogled v ustvarjalni svet izvajalca. Ob koncu leta sledi posebna koncertna oddaja pred občinstvom, vsako leto z drugačnim konceptom in običajno velikim številom sodelujočih glasbenikov;
- Vsako leto v programu zavrtimo približno 100 premier.

Posebni glasbeni projekti v letu 2021

Vse programske dejavnosti so poslušalcem na voljo v obliki avdioprenosa, po večini tudi kot videoprenos. Oddaje so avtorsko zasnovane in vodene.

- Nadaljevanje cikla Koncertov doma, ki smo ga začeli lani le nekaj dni po zaprtju države zaradi pandemije. Tako smo glasbenikom ponudili oder, poslušalcem (in gledalcem) pa možnost izkušnje glasbenega nastopa, pa čeprav na daljavo. Vseh koncertov je bilo blizu 50, od tega letos: **Panda, Jani Kovačič, Okustični + Eightbomb, King Foo, Orlek, Elvis Jackson.**
- Po sprostitvi omejitvenih ukrepov smo se odpravili med poslušalce. Ob našem rojstnem dnevu smo izmed devetih nastopajočih izvajalcev v Koncertih doma (**Fed Horses, Jure Lesar, Zmelkoov, Alo!Stari, ZalaGašper, Emkej, Klemen Klemen, Joker Out, Jakob Kobal**) povabili na Koncert zdoma, nastopili so namreč na treh lokacijah po Sloveniji (Ljubljana, Maribor, Koper) tako za občinstvo na lokacijah kot v neposrednem prenosu za radijske poslušalce.
- Podobno smo med olimpijskimi igrami s projektom Tokio doma obiskovalcem navijaškega središča Vala 202 ponudili glasbene nastope. Na Ptuj, v Hrastniku, Zagorju, Izoli in na Bledu so se zvrstili Dagi, Anomalo, Andrej Guček, Orlek in Rudi Bučar.
- V prvem delu sezone Jutranjih koncertov smo gostili sedem izvajalcev: **Koala Voice, Mi2, Mrigo&Ghet, Amaya & SoulCrew, MRFY, Mistermarsh, Hauptman.** Predstavljali so po večini svežo glasbo, večkrat tudi premierno odigrane še neobjavljene skladbe. Oddaja je razdeljena na dva sezonska dela – spomladanskega in jesenskega, vsako leto pa v studio pride približno 15 izvajalcev.
- V prazničnem tednu ob 30. obletnici samostojnosti so v jutranjem programu na živih koncertih nastopili Hamo in Jadranka Juras s skladbami *Samo milijon*, *Zbogom* ter *Blowing in the Wind*, Tine Matjašič (Alo!Stari) in Tina Marinšek s skladbami *Totalna revolucija*, *Nocoj bomo mi prižgali dan* ter *Tu je moj dom*, Oto Pestner, Maja Založnik in Rok Golob s pesmima *Moja dežela* in *Trideset let*, Tomaž Domicelj pa s *Slovenskega naroda sin*.
- Praznik smo na Valu 202 zaznamovali s celodnevним programom domače glasbe, ustvarjene v obdobju slovenske samostojnosti. Med 5.00 in 19.00 je bilo predvajanih 143 domačih skladb in le štiri tuje, te v sklopu Popevke tedna. Dan se je sklenil z ekskluzivnim radijskim prenosom nastopa velikana domače elektronike DJ Umka na dogodku Urbano dejanje.
- Tudi 27. april smo zaznamovali s celodnevним predvajanjem izključno domače glasbe.

Festivali in glasbena partnerstva

Poleti smo z intervjuji, napovedmi in terensko prisotnostjo spremljali številne glasbene festivale. Večerni program in del prenosa koncertov smo pripravili s festivala MENT. Programsko najintenzivnejši pa je bil julijski Festivalski vikend, ko smo v soboto in nedeljo z intervjuji, glasbenimi zgodbami, reportažami in neposrednimi prenosi koncertov prepletli festivale Pivo in cvetje, Exit, Sajeta in Gora Rocka.

Val 202 tudi na področju glasbe vseskozi sklepa številna medijska partnerstva in izvaja programsko promocijska sodelovanja z desetimi partnerjev po Sloveniji, tudi tako pokriva, promovira, podpira ustvarjalce predvsem s področij sredinske pop-rokofske usmeritve, v nekoliko manjši meri pa tudi alternativnih glasbenih izrazov, vsa dejavnost na področju glasbe pa je izrazito usmerjena v sodobno, aktualno glasbeno produkcijo.

Program Ars

Program Ars ima čisto posebno poslanstvo kulturno umetniškega radijskega programa, njegov večji del predstavlja glasba, od tega v največji meri klasična.

Za ilustracijo strukture glasbenega programa na Arsu navajamo podatke o deležih po zvrsteh, ki so zbrani na podlagi analize trenutne tedenske programske sheme.

Zvrst	Ure	%
klasična glasba	123	94,6 %
džez	4,5	3,5 %
muzikal	0,5	0,3 %
šanson	0,5	0,3 %
etno, ljudska	1	0,7 %
filmska	0,5	0,3 %
godbe	0,5	0,3 %

Sto trideset ur glasbenih vsebin v trenutni tedenski programski shemi predstavlja 77 odstotkov vsega programa.

Ob visokem deležu glasbe v programu Ars je treba vendarle opomniti, da zakonsko postavljen 40-odstotni delež slovenske glasbe predstavlja veliko težavo za pripravo glasbene programske sheme, s čimer je zakonodajalec že leta podrobno seznanjen, podobno se izkazuje pri nekaterih drugih programih.

Da bi zaokrožili predstavo o glasbenih programih Radia Slovenija, dodajamo še kratko, zelo strnjeno informacijo o glasbeni ponudbi dveh regionalnih radijskih programov in programa za tujo javnost.

Služba za programski kontroling

Radijski program	Leto	Skupno trajanje programa		Skupno trajanje govora		Skupno trajanje glasbe		Skupno trajanje slovenske glasbe		
		V urah	%	V urah	%	V urah	%	V urah	%	
									Glede na ves program	Glede na vso glasbo
Radio ARS	2015	8760	100,0 %	2265	25,9 %	6495	74,1 %	2475	28,3 %	38,1 %
	2016	8784	100,0 %	2312	26,3 %	6472	73,7 %	2559	29,1 %	39,5 %
	2017	8760	100,0 %	2366	27,0 %	6394	73,0 %	2535	28,9 %	39,7 %
	2018	8760	100,0 %	2370	27,1 %	6390	72,9 %	2532	28,9 %	39,6 %
	2019	8760	100,0 %	2347	26,8 %	6413	73,2 %	2662	30,4 %	41,5 %
	2020	8784	100,0 %	2302	26,2 %	6482	73,8 %	2598	29,6 %	40,1 %
	2021*	5087	100,0 %	1305	25,7 %	3782	74,3 %	1478	29,1 %	39,1 %

Vir: RTV Slovenija, Baza predvajanega programa (v leto 2021 je zajeto obdobje januar–julij 2021)

Radio Koper

V enem mesecu v programu Radia Koper v povprečju zavrtimo nekaj več kot 5400 pesmi, konkretno, julija smo jih zavrteli 5451, od tega 2260 slovenskih (41,5 odstotka). Tuja glasba je po večini anglofonska, pomemben delež ima zaradi umeščenosti v prostor tudi italijanska glasba, julija smo predvajali 350 italijanskih pesmi, kar je 6,5 odstotka celotne glasbe in približno 11 odstotkov vse predvajane tuje glasbe.

Pripravljamo pa tudi niz glasbenih oddaj različnih zvrsti, pesmi, ki so vanje vključene, niso del statistike.

Radio Maribor

Na Radiu Maribor smo v juliju zavrteli 4032 skladb, kar je v mejah mesečne povprečne ocene. Številka je v primerjavi z nekaterimi drugimi programi nekoliko nižja, ker niso vključena predvajanja nočnega programa, Radio Maribor med 00.00 in 05.00 predvaja program Prvega Radia Slovenija. Prav tako v seštevku niso vključena predvajanja glasbe, ki so del glasbenih oddaj (avtorski prispevki).

Delež slovenskih pesmi je 42,7-odstoten, 57,35 odstotka pesmi je v angleščini, 0,8 odstotka v hrvaščini, 0,7 odstotka pa v italijanskem jeziku.

Med predvajanimi skladbami je tudi 5,5 odstotka narodnozabavne glasbe in 3,05 klasične. Delež glasbe je v povprečju 65-odstoten, preostalo so govorne vsebine.

Radio SI

Na Radiu Si povprečno na mesec predvajamo okrog 10.000 skladb, delež skladb slovenskih izvajalcev je 41-odstoten, torej vsak dan zavrtimo približno 150 skladb slovenskih avtorjev. Med tujo glasbo prevladuje angleška, 92 odstotkov, osem odstotkov je neanglofonske. Zaradi specifičnosti programa, ki je bil ustanovljen za tuje poslušalce, ki živijo v Sloveniji, je predpisan delež slovenske glasbe previsok, da bi lahko zasledovali postavljene cilje na drugih, neglasbenih področjih.

Mirko Štular

Direktor Radia Slovenija

Gradiva so pripravili:

Danijel Poslek, odg. urednik Prvega programa

Nejc Jemec, odg. urednik Vala 202

Ingrid Kovač Brus, odg. urednica programa Ars

Andrej Šavko, odg. urednik Radia Koper

Robert Levstek, odg. urednik Radia Maribor

Darko Pukl, odg. urednik Radia Si

Danijel Vrbec, Kontroling RTV

Mirko Štular, direktor Radia Slovenija

Priloga 3: Športni žargon: »fantje in dekleta«

Odgovor jezikovnih svetovalcev

V dnevnoinformativnih oddajah dajemo prednost rabi nevtralnih besed, na primer moški in ženske, smučarke in smučarji, tekmovalci in tekmovalke, pri prenosih tekem pa je vseeno dopuščene malo več svobode in lahko reporter za bolj razgibano, pestro opisovanje dogajanja na prizorišču kot dodatni izrazni možnosti izkoristi tudi besedi dekleta in fantje.

V Slovenskem pravopisu je pri geslu fant primer »zmaga naših fantov« označen s kvalifikatorjem žargonsko, pod geslom dekle pa poudarjalno¹ »obdariti dekleta«.

SP, žargonsko

fànt¹ fánta m, člov., im. mn. fántje tudi fánti (à á)
žarg. zmaga naših ~ov | tekmovalcev |

SP, poudarjalno

deklè -éta s, člov., im. ed. tudi ž, tož. ed. tudi živ. (è é)
poud. obdariti ~eta | ženske |

V SSKJ2 pri obeh geslih v četrtem pomenu lahko preberemo, da gre za splošno pomensko uvrstitev, vendar za pogovorni izraz. V to skupino bi lahko uvrstili smučarje in smučarke.

SSKJ2, 4. pomen

fànt fánta m, im. mn. fántje stil. fánti (à á)

4. nav. mn., pog., ekspr. *osebe moškega spola, ki jih družijo skupni interesi*: naši fantje so se na tekmovanju dobro držali / to so pošteni fantje *moški sploh* / kot nagovor dajmo, fantje, pohitimo

deklè -éta s, im. ed. tudi ž, tož. ed. tudi dekléta (è é)

4. nav. mn., pog., ekspr. *ženska sploh*: pri nas so v službi sama imenitna dekleta / kot nagovor kako je, dekleta

Besedi fantje in dekleta sta se pri športnem komentiranju uveljavili in z njima ne nakazujemo na nedoraslost ali mladost športnic in športnikov oziroma njihovo neizkušenos, jih tudi ne podcenjujemo, kaj šele omalovažujemo, temveč sta dodatni poimenovalni možnosti in lahko jezik, ki je pri komentiranju živ, popestrita in bogatita. Zato njune rabe ne odsvetujemo in ne preganjamo, seveda pa upoštevamo, da imajo v dnevnoinformativnih oddajah prednost nevtralnejše besede.

Pripravila: Saša Grčman

---

¹ V Slovenskem pravopisu sta kvalifikatorja žargonsko in poudarjalno razložena:

žargonsko: jezikovna prvina, ki se v strokovnem izrazju uporablja namesto navadnega strokovnega poimenovanja: fáks -a m ... šol. žarg. fakulteta; /.../

poudarjalno: jezikovna prvina, ki izraža večjo stopnjo pomenskih sestavin ali te vrste pomenski prenos poimenovanega: bábilon -a m ... poud. | velik nered, zmešnjava |; /.../

Priloga 4: Izgovorjava imena Resni.ca

Odgovor jezikovnih svetovalcev

Ime Resni.ca se nezaznamovano, torej najobičajneje, prebere celovito [resníca].

Branje imen tipa Resni.ca je zelo povezano z branjem kratic, logotipov (s poudarjeno likovnostjo) in ločil, s čimer smo se lektorji že ukvarjali in ugotovili, da se je v rabi ustalilo veliko izjem, ki jih povezujemo z naslonom na izgovor v tujih jezikih in tudi jezikovno gospodarnostjo (CSKA [ce-es-ka] nam. pričakovanega [ce-es-ka-a]) ali celo subjektivnim merilom večje blagogslosti. Na tem področju se je v zadnjih 30 letih v pisnih, ne pa tudi govornih zvrsteh knjižnega jezika, pojavilo več poimenovanj, ki izkoriščajo različno tipografijo črk (velike in male, tiskane in pisane), strnjen ali razdružen zapis ter svojsko rabo ločil kot nakazovalnega znamenja besednih iger in reinterpretacij, kakor med prvimi ugotavlja Mija Michelizza v monografiji Spletna beseda in jezik na spletu (str. 116, 117, 123). Slovenski pravopis 2001 posebno rabo ločil (pike in vezaja) obravnava v členih 249, 258, 261, 433, 434, 435, vendar se noben izmed naštetih ne nanaša na imena tipa Resni.ca, saj so omejeni na klasične krajšave, e-naslove in jezikoslovno ločevanje obrazil. Tudi v predlogu novega pravopisa (<https://www.fran.si/pravopis8>) to področje še ni obravnavano, zato bomo nanj opozorili, če ne bo vključeno v razdelek o ločilih, ki se še pripravlja. Pri branju se torej lahko opiramo le na načelno pravilo, da se upošteva uradna različica imena, saj se za njo domneva, da bo upoštevala pravopisna pravila in v zapis ne bo vnašala likovnih in besednoigrskih rešitev (v prilogi Dela, posvečeni olimpijskim igram v Tokiu, so oblikovalci zadnjo ničlo v letnici 2020 izrisali tako, da je bila v njej razpoznavna enica – to je mogoče le pri logotipni grafični podobi, v zapisu pa vselej OI Tokyo 2020) – vendar tudi to ne drži več (prim. vpise v Poslovni register Slovenije), poleg tega pa mnoge označbe niti nimajo uradne različice, ki bi obstajala v registru, ter se za nameček pojavljajo v različnih zapisih (prim. logotipa za Si.mobil; podjetje T2 samo rabi tudi T-2).

Zaradi naštetega imena načeloma beremo kot običajne besede tako, da zaobjamemo vse črke, ki jih lahko povežemo v smiselno celoto, vmesna ločila pa pri tem zanemarimo, ne glede na to, ali gre za kratico (Nsi, logotip N.si [en-si]), krajšavo (Zavod P.A.R.A.S.I.T.E. [zavod parazit]) ali nekratico (En-Knap; En-Knap Group; EnKnapGroup [en knap grup]). Izjema so pike, poševnice, vezaji, podčrtaji in afna v URL-naslovih, naslovih elektronske pošte ali imenih podjetij, ki namerno izhajajo iz omenjenih naslovov (to se odraža tudi v besedi pikakom, npr. podjetje pikakom <.com>), ter pri številsko označenih različicah (Pravopis 8.0 [pravopis osem pika nič]).

Tu naj omenimo, da na RTV Slovenija zagovarjamo, da se vezaj v teh primerih bere kot [črtica] ali [vezaj] in ne kot [minus].

Posebnost so tudi naslovi, pri katerih posamezni oddeljeni besedni del ne izraža le domiselne asociacije, ampak enakovredno prvino: Simpozij Rehabi(li)tacija [simpozij rehabilitacija oz. rehabilitacija], saj je bila glavna tema, kako z zagotovitvijo novih stanovanj pomagati prizadetim zaradi izgube doma; I feel **SLOVE**nia.

Kadar ločila ali tipografija torej ne vplivajo na razumevanje vsebine, ampak jo z nakazovanjem na smiselne asociacije le podkrepijo (stranka ReSET, ProstoRož, roman Jasmina Freliha Na/pol, Resni.ca), jih načeloma ne izpostavljam in ne beremo, saj navadno besedo delijo tako, da je en del brez pomena (ca). To načelo novinarji sprejemajo intuitivno in nanj izrecno nismo opozarjali, saj se je uveljavilo tudi pri drugih ločilih, čeprav jih načeloma ubesedujemo: drugi tir Divača–Koper [od divače do kopra] ali [divača koper], covid-19 [kovid devetnajst]; na piko nečeloma ne opozarjamo (d.o.o. [de-o-o]). Tudi pri branju zvočnih knjig se omemba podčrtajev v uporabniških imenih opušča. Redko pa novinar na zgradbo imena opozori, po lastni presoji, lahko tudi v humornem smislu (kot npr. Tilen Artač v Kaj dogaja, kar je očitno iz naglasa [resní pika ca] nam. [résni pika ca]).

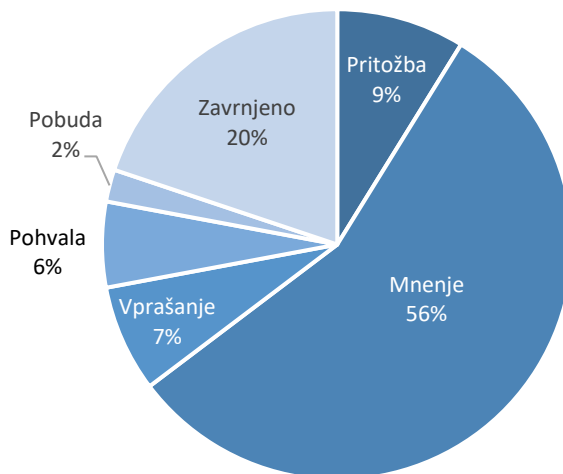
Odgovor pripravil: Rok Dovjak, fonetik lektor, v sodelovanju z lektorji in fonetiki Televizije in Radia Slovenija.

STATISTIKA

	OKTOBER 2021	SEPTEMBER 2021	OKTOBER 2020
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	58	64	127
Informativni program	42	46	72
Kulturno umetniški program	4	7	5
Razvedrilni program	1	2	18
Športni program	3	1	2
Program plus	1	3	4
Ostalo	7	5	26
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	10	12	14
Radio Prvi	3	3	10
Val 202	7	9	2
Ostalo	0	0	2
MMC			
SKUPAJ	17	15	14
Novinarske vsebine	10	5	5
Uporabniške vsebine	7	9	9
Storitve	0	1	0
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	51	44	67
Jezikovna kultura	5	1	8
Oglaševanje	3	4	0
Dostopnost in prilagojeni programi	1	1	4
RTV prispevek	2	2	4
Tehnične zadeve	0	3	9
RTV SLO - splošno	13	17	12
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	0	1	0
Ostalo	0	0	7
Zavrnjena obravnava	27	15	23
VSI ODZIVI	136	135	222

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	136
Pritožba	12
Mnenje	76
Vprašanje	10
Pohvala	8
Pobuda	3
Zavrjneno	27

SKUPAJ	136
Elektronska pošta	89
Spletni obrazec	21
Pismo	5
Telefon	21

